

המחלקה להיסטוריה ותיאוריה

שנה ב'
פרוסמינר - חובה עליכם לבחור פרוסמינריון אחד מהרשימה להלן

9301625 מרנסנס לרטרו – על מחווה, ציטוט ותחייה באמנות ובתרבות החזותית

שנתי, 2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 12:00-10:30

ד"ר נעמי מאיר-דן

הפרו"ס יוקדש לעיון במתח המובנה בתרבות ובשיח התרבות בין עבר להווה ובין מקור למקורות. יש ודווקא הניכוס המודע והמוצהר של מרכיבים כלשהם מ"המאגר" האינסופי של האמנות הוא שמאפשר העמדה של תוצר חדשני ושל מסר ייחודי, הנטועים בהוויית הכאן והעכשיו (הקולקטיביים והאישיים כאחת).

במהלך הקורס נבחן את התופעה המורכבת לדורותיה (למן העת העתיקה ועד ימינו, לאו דווקא בסדר כרונולוגי) ולגילומיה (באמנות ה"גבוהה" כבתרבות ה"פופולארית"). ננתח את המשותף והייחודי למונחים שונים, דוגמת מחווה, ציטוט ותחייה (או רנובציו, רנסנס, ניאו, קאמבק ורטרו), וגם השראה, פרודיה, סאטירה, פסטיש, חיקוי, העתקה וזיוף. ננסה להבחין בין מחווה לניתוח המיתוס (ושחיטתה של "הפרה הקדושה"), בין תחייה להישרדות, בין תופעות גורפות ("טרנדיות") למהלכים נקודתיים, בין ניאו לנוסטלגיה, בין השראה להתכתבות ובין מותר לאסור.

בעזרתם של הדוגמאות, התופעות ומקרי הבוחן שיוצגו במהלך הקורס, נעמוד על מורכבות האפשרית של המהלך: למן הבחירה במקור/ות ההשראה, דרך ההחלטה על אופן ה"שימוש" שנעשה בו/ בהם וכלה באופן שבו אלו מאפשרים את כינונה של יצירה מקורית.

9401224 פילוסופיה/קולנוע

שנתי, 2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 12:00-10:30

ד"ר דרור פימנטל

האם פילוסופיה יכולה לומר משהו בעל ערך על קולנוע? האם הקולנוע יכול לשאת מסרים פילוסופיים? בקורס נבחן את נקודת הממשק בין הפילוסופיה לקולנוע, ונחשוב על במאים כעל פילוסופים ועל פילוסופים כעל במאים. בהקשר זה, נבחן את האופן שבו נחשב מושג הממשי (The Real) בפילוסופיה, כמו גם את מופעיו בסרטים. בתוך כך נקרא טקסטים משל אפלטון, קאנט, בנימין, ניטשה ובודריאר.

9401201 לני ריפנשטאל: מצב גרמני?

שנתי, 2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 12:00-10:30

פרופ' דנה אריאלי-הורוביץ

מהי דרכה המיוחדת של גרמניה בהיסטוריה, או 'המצב הגרמני' והאם בימאית הסרטים המזוהה עם הרייך השלישי, לני ריפנשטאל, משקפת אותו? הפרוסמינר יוקדש לעיון בשתי שאלות מרכזיות אלה. בחלקו הראשון, נדון בהיסטוריה הגרמנית מן הרומנטיקה ועד עליית הנאצים לשלטון, תוך התמקדות בדמויות כגון פיכטה, הרדר, יאהן וואגנר אשר יש המפענחים את יצירתם כמבשרת הנאציזם. העיון בהיסטוריה של הרעיונות יביא אותנו עד ל-30 בינואר 1933, יום תפיסת השלטון על ידי הנאצים. חלקו השני של הפרוסמינר יתמקד ביצירתה של לני ריפנשטאל. לצד סרטיה הידועים, 'ניצחון הרצון' ו'אולימפיה' נצפה בסרטים נדירים של ריפנשטאל שנחשפו בשנים האחרונות.

9401242 אדם ומותג בפרספקטיבה שיווקית ופסיכולוגית

שנתי, 2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 12:00-10:30

פרופ' אריאל כנפו, סיגל כנפו

הקורס ישתמש בידע מתחומי השיווק והפסיכולוגיה החברתית, האישיותית וההתפתחותית כדי להבין את הקשר בין אדם למותג. בסמסטר השני נבקש מהתלמידים לבצע פרויקט חקרתי שלניתוח קמפיין או מחקר התנהגותי-פסיכולוגי. הרעיון הוא לתת יד לחופשית יותר בסמסטר השני כדי שתבוצע עבודה בעלת משמעות אישית.

9401235 שימור והרס של מורשת חומרית

שנתי, 2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 12:00-10:30

ד"ר שמוליק מאירי

תרבויות, קבוצות וחברות נוהגות למיין את ה"דברים" ("Things")¹ המרכיבים את תרבותם החומרית, ליצור היררכיה ולהגדיר דברים כ"חולפים" (שאורך חייהם קצר) או כ"עמידים". מבין אלו האחרונים מגדירים "דברים" הראויים לשימור משום שהם משמעותיים למורשת של הקבוצה על שום ערכם הדתי, הלאומי, ההיסטורי, הפוליטי/חברתי, הסמלי ואף הנוסטלגי. בשימור הכוונה לנקיטת צעדים אקטיביים למען מניעת פגיעה מידי אדם או מידי גורמי הטבע. בעימותים בין קבוצות מזהות הקבוצות המתעמתות, לא פעם, את מה שהוגדר על ידי הקבוצה היריבה כראוי לשימור ומסמנים אותו כ"ראוי" להרס, או לפחות להשחתה. שימור והרס, בהקשר שיובא כאן, אינם אלא הביטוי הפיזי הבסיסי ביותר לתהליכים של הנצחה והשכחה בהתאמה.

פרוסמיניון זה יסקור את המודלים התיאורטיים הנוגעים להענקת ערך ל"דברים", הגדרת הראוי לשימור, אידיאולוגיות ואסטרטגיות שימור, כמו גם אידיאולוגיות של הרס מכוון. דינמיקה זו של שימור והרס של מורשת חומרית מלווה את ההיסטוריה האנושית לכל אורכה. מקרי הבוחן, עם זאת, יתמקדו בעיקר בביטויים מודרניים/בני זמננו של התופעה, כמו לדוגמה:

שימור והרס של המורשת הנאצית/פאשיסטית; שימור והרס של המורשת הקומוניסטית בגוש הקומוניסטי המתפרק; שימור והרס במשטרים טוטאליטריים נופלים (עיראק של סאדם); הרס על רקע דתי (פסלי בודהה והטאליבן); איקונוקלזם מודרני בישראל; עימותי שימור בין ילידים לכובשים (בני המאה מול ההיספנים באמריקה התיכונה); ביטויים של שימור והרס בעימות הישראלי(יהודי)-ערבי (הן בתחומי ארץ-ישראל והן במדינות ערב); "הרס עצמי" (ימית וגוש קטיף).

9401240 "על במותיך חלל" - תפיסות של חלל באמנויות: מושגים ותיאוריות

שנתי, 2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 12:00-10:30

כל יצירת אמנות מתמקמת בחלל והחלל מתמקם בתוכה; ציור, פיסול, צילום, מיצב, וידאו, תנועה, מבנה ארכיטקטוני או פואטי, כלי מעוצב, פריט לבוש או יצירה מוסיקלית – כל תחום על איכויותיו ומאפייניו הייחודיים משקף גם מימד חללי. כשאנו בוחנים מערכות יחסים אלו מתגלה בפנינו מרחב חשיבה 'חללי' מורכב ומאתגר. זהו מרחב שבו הפיסיקה, הפילוסופיה, הסוציולוגיה, הפסיכולוגיה ושאר דיסציפלינות מדעיות מחד והומניסטיות מאידך, תורמים להעמדת 'ארגז כלים' מתאים לחקירת מכלול הקשרים שבין אמנות לחלל. יוצגו מושגים על רצף היסטורי לצד הקשרי השיח העכשוויים המתכתבים עימם, החל ממושג ה-chora האפלטוני וכניסתו לשיח הארכיטקטוני עם דרי דה ואייזנמן, דרך מושגים ותיאוריות חלליות אצל אריסטו והניאו פלטוני סטים, יצחק לוריא, קאנט, פרויד, איינשטיין, היידגר, ווינקוט, פוקו, בשלארד, בובר, דרידה, דלז ורנסייר.

¹ במושג "דברים" הכוונה לכל הפיזי חומרי והיא כוללת על כן מגוון גדול של טיפוסי אובייקטים ממגוון עצום של גדלים, מבולי דואר ועד איצטדיוני ספורט.

ההיבטים הפילוסופיים ייבחנו למול ביטויים אמנותיים תואמים מקורפוס האמנות לאורך ההיסטוריה. הקורס יעודד 'חקירה חללית' בתחומי היצירה השונים של המשתתפים מהמחלקות השונות בבצלאל אשר תתגבש לעבודת סיום הקורס ותועד.

9401239 קולנוע דיגיטלי עכשווי

שנתי, 2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 12:00-10:30

אוהד לנדסמן

פרו"ס זה יעסוק בהשפעתן של טכנולוגיות דיגיטליות על התיאוריה והאסתטיקה של הקולנוע העכשווי, ויבחן דרכים חדשות להרחבת הגדרתו של המדיום הקולנועי בעידן הדיגיטלי. בחלק הראשון נדון בסוגיות תיאורטיות, כגון מהות ההבדלים בין הדימוי הדיגיטלי לבין הדימוי הפילמאי, טבעם ומקורם של החזונות האפוקליפטיים והדיסטופיים בדבר "מותו של הקולנוע", והצורך לבחון את "החדש" אל מול "הישן". בחלק השני נתמקד בהשלכות השונות של מיזעור והתניידות המצלמה הקולנועית (וידאו דיגיטלי והיי-דפינישן) ונבחן כיצד יוצרי הקולנוע העצמאי (לינץ', סודרברג, פון טרייר) מפיקים את המיטב מהאפשרויות של הטכנולוגיות החדשות. בחלק השלישי נבחן כיצד משתנות או מתחדשות אסטרטגיות התיעוד בעידן הדיגיטלי, ונדון בפרקטיקות תיעודיות דומיננטיות, כגון ההתקרבות והאינטימיות המחודשת עם הסובייקט, ההכלאה בין בדיון למציאות, הקולנוע התיעודי האינטראקטיבי והאנימציה התיעודית. בחלק הרביעי והאחרון ננסה להעריך את תרומתן של הטכנולוגיות הדיגיטליות לקולנוע ההוליוודי המסחרי על ידי דיון ביקורתי בתופעות מתחדשות, כגון ה-CGI והתלת מימד. יוקרנו קטעים מתוך סרטים כגון "פרויקט המכשפה מבלייר", "אינלנד אמפייר", "החגיגה", "רוקדת בחשיכה", "אוואטר", ועוד.

9400236 מוזיקה, ארכיטקטורה, זמן, חלל

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 12:00-10:30

ד"ר יעל כדורי

ארכיטקטורה ומוזיקה הן אולי שתי האמנויות הרחוקות ביותר. הראשונה – חומרית, כבדה, ונטועה היטב בעולם המעשי, ואילו השנייה – רוחנית ומופשטת. עם זה, ארכיטקטורה ומוזיקה הן גם קרובות מאוד: שתיהן לרוב אינן ייצוגיות אלא מתרכזות בצורניות טהורה, ושניהן רגישות לשאלות של יחסי זמן וחלל, אקוסטיקה ויחסים מספריים. הקורס יעסוק בהשפעת הזיקה שבין המוזיקה לארכיטקטורה על האמוניות היפות החל מתחילת המאה ה-20 ועד ימינו. במהלכו נבחן דוגמאות נבחרות לאופן שבו מזינה המוזיקה את המחשבה הארכיטקטונית כפי שזו באה לביטוי לא רק בתכנון מבנים כי אם גם בציור, בעיצוב חלל לתיאטרון, במיצבים, בהדמיות תלת-מימד, בעבודות סאונד וביצירות תלויות חלל ספציפיות. ההשתתפות בפרוסמינר אינה מותנית בידע מוקדם במוזיקה.

9401200 איקונוגרפיה נוצרית

שנתי, 2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 16:00-14:30

ד"ר גל ונטורה

הקורס יעסוק בעולם הדימויים הנוצרי כפי שהוא בא לידי ביטוי ביצירות אמנות שנעשו מראשית ימי הביניים ואילך. דגש מיוחד יושם על השימוש באיקונוגרפיה הנוצרית באמנות המודרנית והעכשווית, בארץ ובעולם. נפתח בדיון בסוציולוגיה של הדת, ולאחריו נעסוק בהרחבה בהיסטוריה של הנצרות מראשיתה. כמו כן נעסוק במקורות הכתובים, הליטורגיים וההיסטוריים אשר שימשו בסיס ליצירה היוזואלית. לאחר מכן נדון במפורט במספר דמויות מרכזיות כמו ישו, מריה, יוחנן המטביל, מריה מגדלנה וקדושים אחרים, וכן בתמות חוזרות שונות (כמו הסעודה האחרונה, הצליבה, יום הדין האחרון ועוד). בסוף הקורס נצפה בחלק מהסרט "הפסיון" של מל גיבסון.

9400234 מכשפות, צוענים ומשוגעים: ה"אחר" באמנות

שנתי, 2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א', 16:00-14:30

ד"ר גיא טל

הפרוסמינר עוסק בדמותו של ה"אחר" בחברה האירופית כפי שתוארה באמנות של השנים 1300 – 1800. באותה תקופה לא חלו כללי האתיקה של נכונות פוליטית (politically correct): מיעוטים של גזע, דת ומגדר, כמו גם אנשים שונים מבחינה חיצונית ונפשית, נדחו, הושפלו, הושמו ללעג, עברו דמוניזציה, נרדפו ואף הוצאו להורג. מוסלמים ויהודים נחשבו לכופרים, רווקות ואלמנות הורשעו כזונות וכמכשפות, הומואים נודעו כסודומיטים, וגמדים שימשו בחצרות המלוכה כיצורי שעשוע. בתהלכות האאוטסיידרים שתוצג בקורס צועדים גם נכים ומשוגעים, צועניות וקבצנים, נשים ששולטות בגברים, פושעים ותליינים, קניבלים ואמריקאים, ואפילו ילדות שמנות ונשים מכוערות.

9401227 אמנות לאחר הפוסטמודרניזם

שנתי, 2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 16:00-14:30

ד"ר איגור ארנוב

החל מן הדאדא של שנות ה-20 וה-30 ובמהלך התפתחותה של התפיסה הקונצפטואלית לאחר מלחמת העולם השנייה, התחזקה באמנות המערבית רטוריקה פוסט-מודרנית של אירוניה, סקפטיות וציניות. רטוריקה זו הנתמכת על ידי שוק אמנותי במיוחד משנות ה-90, מצביעה על חוסר אמונה באמת האמנותית המוחלטת. מה היא האלטרנטיבה לאירוניה פוסט-מודרנית? מה הם ההתפתחויות והאסטרטגיות האמנותיות המחפשות דרכים אחרות לרבות מערבית עתידית? מה הוא האופי של תרבות עתידית 'אחרת', שאליה מובילים החיפושים האנטי-פוסט-מודרניים? מה הוא ה'מיתוס' של אמנות העתיד? נדון בשאלות אלה תוך כדי ניתוח השוואתי של גישות מודרניסטיות, פוסט-מודרניסטיות ו'אלטרנטיביות'.

9401238 אמנות, יהדות ומודרנה

שנתי, 2 ש"ש, 4 נ"ז

רונית שטיינברג

יום א' 16:00-14:30

בשנים האחרונות, כחלק מתפיסת עולם רב תרבותית, מתעורר עניין מחודש גם באמנות בעלת זיקה יהודית. תחרות העיצוב "סוכה סיטי" שהתקיימה במנהטן בשנת 2010 זכתה ל-600 הצעות, הגבירה את המודעות לנושא. בקורס זה נבחן את קשרי הגומלין בין אמנות לבין יהדות בתקופה המודרנית. נדון באפשרות ובלגיטימציה להגדיר אמנות על פי מוצא/לאום/דת ונקשה על המושג "אמנות יהודית". יצירות אמנות מהמאה ה-19 ישמשו כמראה לקונפליקטים של זהות התקפים גם כיום. נכיר אמנות העוסקת בשואה, נשווה בין ההתרחשויות האמנותיות ביהדות ארצות הברית לסצנה האמנותית בישראל. בקורס נתייחס גם לאמנות עכשווית ולנוכחות הניכרת של אמנות פמיניסטית דתית כמו גם לאמנות המבטאת אמירה חברתית של "תיקון עולם". נקודת המוצא של הקורס היא אמנותית, לא נדרש רקע דתי.

9401241 נשים יוצרות: זוויות מבט

שנתי, 2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 16:00-14:30

ד"ר יונה וייץ

הפרוסמינר מפגיש בין טקסטים מחקרים-תיאורטיים לבין היצירה הקולנועית במטרה לבחון סוגיות שונות של ייצוגי ידע בהקשרי גוף, מיניות ואחרות. באמצעות יצירת דיאלוג ביקורתי בין עבודותיהם של חוקרות וחוקרים (ביניהם רולאן בארת, דניאל בווארין, הנריטה דהאן, כלב, מנאר חסן, אורלי לובין, יעל מונק, ג'אד נאמן) ליצירה

הקולנועית (דוגמת ענת אבן, תוואפיק אבו וואל, אילאיל אלכסנדר, קרן ידעיה, יולי כהן, ענת צוריה, דפה מהטה, איבתסאם מרענה ושירין נישאן) נעסוק בדינאמיקות ובאסטרטגיות של שיקוף, ייצור והפצה של תודעות מגדריות.

הפרוסמינר מבקש להתמקד בהנחות המשותפות למדיום הטקסטואלי ולמדיום החזותי לצד המתחים בעמדותיהם, בכדי להציף את ההשלכות המעצבות של תחומים אלה.

9400232 ירושלים בתקופת המנדט הבריטי

שנתי, 2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 16:00-14:30

ד"ר רחל רפורט

שלושים שנות המנדט הבריטי היו שנים מכריעות לחזותה הפיסית של ירושלים: הם מסמנים התחלת תהליך מורכב ו כפול של מודרניזציה מואצת מצד אחד, והקפדה על שימור אופייה ההיסטורי מצד שני. השלטון הבריטי החדש הכריז על ירושלים שוב כבירתה של הארץ, לראשונה מאז ימי התנ"ך. מחוץ לעיר העתיקה, עיר חדשה צמחה והתפתחה: הוקמו שבע שכונות-גנים חדשות ונבנו בניינים מפוארים רבים. קבוצה ייחודית של דמויות בעלות מוניטין בין-לאומי רב באו להשתתף בתהליך השינוי הזה; מנהיגים, אמנים, מתכננים ואדריכלים בעלי חזון באו לעבוד ונשארו לגור בעיר; הרעיונות החלוציים ביותר בארכיטקטורה ובתכנון מצאו את דרכם לירושלים לשם ניסוי והגשמה. בקורס נסתמך על המחקרים הכי מעודכנים אודות תקופת המנדט, נתפעל מפעילותה הענפה של 'החברה למען ירושלים' בשיקום העיר העתיקה ובעידוד האומנויות, ונלמד על נפשות פועלות כגון רונלד סטורס, אריך מנדלסון, ריכרד קאופמן, א.ק. הולדיי ורבים אחרים. כמו כן נלמד על ציוני-הדרך של הארכיטקטורה בתקופת המנדט בעיר, כגון מוזיאון רוקפלר, האוניברסיטה העברית על הר הצופים, ספריית שוקן, בניין ה-י.מ.ק.א, מלון המלך דוד ורבים אחרים.

9401243 "גלגל המתגלגל מעצמו"? מחשבות על הילד בחברה ובתרבות

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 16:00-14:30

אהד זהבי

ניטשה אמר על הילד שהוא גלגל המתגלגל מעצמו – אז למה מנסים כל הזמן לגלגל אותו, לכוון אותו, להורות לו את הדרך? בפרוסמינר הזה נעמוד על היחס שלו זוכים ילדים וילדות באגפים שונים של החברה והתרבות: נבחן את התמונות שמציירות לנו הפסיכואנליזה והפסיכולוגיה ההתפתחותית, נברר מהן ההנחות שעומדות בבסיסן של גישות חינוכיות שונות ונקרא במבחר ספרי ילדים כדי לבדוק מהו דיוקן הילד שעולה מהם. אגב כך נשאל אם יש בכלל דבר כזה, "ילד", ואיך ראוי להתייחס לברייה האנושית בראשית ימיה.

9401228 מנגה ואנימה – עולם הקומיקס היפני

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 16:00-14:30

ד"ר אורי ברטל

הקורס יסקור את תולדות המנגה ואת השפעת ההיסטוריה החזותית של יפן על המבע החזותי של המנגה וסרטי האנימה כיום, את הז'אנרים השונים של המנגה (המנגה לצעירים, למבוגרים, המנגה החינוכית, החתרנית והארוטית), יסקור יוצרים שונים (טזוקה אוסמו, מיאזאקי היאו, קובצת קלאמפ), נושאים תרבותיים העולים במנגה (מוראות מלחמת העולם השנייה, זהות יפנית בעייתית ואוריינטליזם), ואת השפעתה על התרבות הפופולארית היפנית כיום.

771 הגוף כרוח האדם

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א', 20:00-18:30

ד"ר שוש מרזל

למרות שהאנושות חולקת את אותו הגוף, כל תרבות רואה אותו אחרת, ובעקבות זאת, גם מעצבת אותו בצורה שונה. לכן, מרבית החברות (בזמן ובמרחב) מחייבות את שינוי הגוף, ומיעוטן מקבלות אותו כפי שהוא. נרצה לבחון בסמינר זה מה עומד מאחורי הבדלי הגישות הללו. נדון בתפיסות התרבותיות הדורשות התעללות בגוף כנורמה חברתית, בהבדלי הדרישות הגופניות על פי המגדר, בביגוד מגביל וכואב בהתאם למעמד, בעיצוב הגוף המת, ועוד; לבסוף נבחן את הגורמים המביאים לשינוי וביטול נורמות אלה ביחס לגוף ולבושו.

שנה ב'

קורסי בחירה מבואיים וקורסי כתיבה אקדמית בסביבה יוצרת

יש לבחור קורס אחד

סמסטר ב'

1600814 "סלע קיומנו": פרקים באדריכלות קלאסית

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 12:00-10:30

ד"ר גיא שטיבל

מחום מחצבות גרניט אפור במצרים לקרירות של מעמקי מערות אבן גיר בארץ ישראל, עבור בחומת ענק בסקוטלנד ושערי ניצחון ברומא. הקורס יעסוק בנושאים הנקשרים לעולם הארכיטקטורה, האמנות והטכנולוגיה הקלאסית או בגלגולם של אבן, טיח, מסטרינה, מחוגה, מכחול, צבע וזהב. במהלך הקורס נפרוס את ההיבטים הטכניים התרבותיים, החברתיים והפולחניים הנקשרים במבנים בעולם הקלאסי: בתים פרטיים וארמונות פאר, בנייני ציבור וקברים; נדון בעיצובם ומי היו המתכננים והבנאים האלמוניים.

2600805 אמנות יהודית וקבלה

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 12:00-10:30

ד"ר נדין שנקר

מבוא לעולם הספירות, הבריאה כמודל ליצירה אומנותית, האדם כשותף לאל, טבע ומעל לטבע, תורת הזמן והחלל, הכלי והאור, שפע והשראה, סוד האותיות, הסמלים היהודיים באמנות היהודית לפי תורת הנסתר, המשכן וכליו.

2600824 תולדות המוסיקה המערבית: התבוננות וחווייה

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 12:00-10:30

ד"ר איל אדלר

במהלך הקורס, תינתן סקירה מקיפה של תולדות המוסיקה המערבית, למן המוסיקה ביוון העתיקה, דרך שירת הנזירים והתפתחות הרב קוליות, וכלה במוסיקה של יוהן סבסטיאן באך, כמסכם תקופת הבארוק. מטרת המפגשים השבועיים – מתן רקע מקיף וכרונולוגי של התפתחות והשתנות הצורה והאסתטיקה המוסיקלית בתקופה העתיקה, על ידי שילוב הרצאה פרונטאלית והאזנה מודרכת לדוגמאות נבחרות מספרות המוסיקה הרלוונטית. בנוסף – פיתוח יכולת ההקשבה למוסיקה מתקופות שונות, ללא צורך בקריאת תווים, והקניית מושגי יסוד מוסיקליים. דרישות הסיום – בחינת האזנה מקיפה, בה נדרש לאפיין את

הקטעים המושמעים מבחינת שיוכם התקופתי- סגנוני תוך דיון קצר בתכונות המוסיקליות הרלוונטיות לתקופה, כפי שנלמדו בקורס.

2600825-0 כתיבה אקדמית בסביבה יוצרת: קולה של המלה

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א', 12:00-10:30

אודליה חיטרון

הקורס יתמקד ביחס שבין אמנות וטקסט, ובפרט במקומם של טקסטים אקדמיים בשדה האמנות. במהלכו, נבחן ונתרגל כמה תשובות אפשריות לשאלה מהי 'כתיבה אקדמית בסביבה יצירתית' – ביניהן הצבת שאלה, דיאלוג, פרשנות, ביקורת ואמנות – במטרה להעמיק יכולות קריאה, כתיבה וניתוח ולשכלל את האפשרויות העומדות בפני היוצר /כותב בבואו להציג עבודת אמנות משלו או משל אחרים.

נדון בעבודותיהם של בארת', בחטין, בובר, ג'יימסון וגדמר, כמו גם בטקסטים אוצרותיים עכשוויים. לאורם, נתבונן בטקסט כב **מכלול פתוח** – כלומר כזה המוותר, מחד, על 'עודפות הידע' של היוצר /כותב ביחס לעבודה ומפנה מקום לפלוראליות ולפרטיקולריות שלה, והמסוגל, מאידך, להקיפה ב'מבט מחוץ' ולאפשר הבעה של כוליות מסוימת. חלקו הארי של הקורס יתנהל בפורמט של סדנא, המאפשר מקום רב יותר לתרגול. לאורך הסמסטר יגיש כל סטודנט תרגילים אחדים, בהיקף של עד עמוד כל אחד. כשליש מהשיעורים יוקדשו לדיון בתרגילים אלו באופן שידגיש סוגיות של מבנה, סגנון, משלב לשוני, עריכה וכו'.

2600825-1 כתיבה אקדמית בסביבה יוצרת: אהבה, סכנה ואתיקה בתרבות המערבית

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 12:00-10:30

יואב רונאל

הקורס יעסוק בשיח על אהבה. דרך סקירה של טקסטים תרבותיים ננסה לפענח את הקרש הנפוץ בין אהבה לבין קטגוריות כגון סכנה, שיגעון, מחלה ומוות. הקשר הטרגי והרומנטי בין אהבה לבין קטגוריות אלו הוא אחד ממעיינות היצירה הפוריים ביותר בתרבות המערבית. נקרא ביצירות שונות, הן תיאורטיות והן אמנותיות וננסה להתחקות אחרי אופני ההתבססות, הפעלה וההטמעה של שיח זה; במקביל ננסה לנסח שיח חדש על אהבה, אשר נמנע מהגורל הטרגי שלה, ומציע את האהבה לא כסכנה אלא כאפשרות של אתיקה. בין הכותבים יהיו אפלטון, שיר השירים התנ"כי, רולאן בארת, מישל פוקו, אדגר אלן פו, אלתרמן, פרויד, מרגריט דיראס, לנגסון יוז, אלן באדיו וכן ליאונרד כהן, ניק קייב, יוסי בבליקי וניל גיימן. ננסה לבחון את ההופעות של אותו שיח בז'אנרים שונים: שירה, מוזיקה פופולארית, ספרות, פילוסופיה, קולנוע וקומיקס, ולבחון את הקשר בין המדיום לצורת הופעתו של השיח. במקביל לעבודה התיאורטית נעסוק בלימוד של כתיבה אקדמית: מכתובה ש למשפט ופסקה, עד לבנייתו של טיעון ביקורתי שלם וכתיבה של טקסט קיר ליצירות אמנות חזותית. תחום העיסוק דרכו יתרגל לימוד הכתיבה, יהיה החומר אשר נלמד בקורס.

1600824 מבוא למוזיאולוגיה

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א', 16:00-14:30

ד"ר שמוליק מאירי

מוזיאונים, ממסדות התרבות הוותיקים ביותר במערב, זוכים בעשורים האחרונים להתערורות חסרת תקדים הן במישור הפילוסופי-אידיאולוגי-תקשורתי והן במישור האדריכלי-עיצובי.

מה הוא מוזיאון? מה היא מוזיאולוגיה? מה המשותף למוזיאונים השונים ובמה מתייחד מוזיאון האמנות מן המוזיאונים למדע, לטבע, להיסטוריה, לאתנוגרפיה וכו'?

הקורס מתמקד בפרספקטיבות השונות של חקר המוזיאונים והפרקטיקה המוזיאלית: ההגדרה המשתנה של המוסד ותפקידיו, ההיסטוריה של המוזיאונים, מקומם של המוזיאונים בקידום המחקר, בהנחלת מורשת ושימורה, בקביעתם של קאנונים תרבותיים ואף בהצבתה של עיר על מפת התיירות העולמית.

בין היתר, יעסוק הקורס בסוגיות הבאות: כיצד מתנהל המוזיאון בין מחויבויות אתיות לאילוצים כלכליים? כיצד הוא מתמודד עם מעמדו המשתנה של המבקר (כאורח/ צרכן/ שותף)? כיצד הוא שומר על מקומו הייחודי בעידן של תחליפים "וירטואליים"? מה הם יחסי הכוחות המתקיימים בעידן המודרני והפוסט-מודרני בין הקנקן (אדריכלות המוזיאונים) לבין מה שיש בו (המוצגים עצמם)?

1600802 מבוא לתורת הסיפור

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 14:30-16:00

ד"ר עווד מנדה-לוי

מטרת הקורס היא להתוודע למושגי יסוד בתחום הפואטיקה של הסיפורת. הקריאות הפרשניות תעשינה תוך הדגמת תפקודם של מושגי היסוד ודרכי השימוש בהם במסגרת האינטרפרטציה של יצירת הפרוזה הבדיונית.

המוקדים העיקריים בקורס:

עלילה ומבנה: אירועים ודרכי קישורים, תבניות הסיפור, מוטיבים, תהליך הקריאה ברצף מול הקריאה ה'מרחבית', סדר הטקסט כקובע משמעות, המבנה המיוחד של המציאות בסיפורת וקשריה עם הלשון, יחסי הגומלין בין טקסט לבין תהליכי ההבנה של הקורא, מילוי פערים.

הדמות הספרותית ואופני עיצובה: מושג הדמות, סוגי דמויות ותפקודן ביצירה, דרכי אפיון (ישירות, עקיפות ומקבילות), דרכי העיצוב של חיי הנפש.

המספר ונקודת התצפית: סוגי מספרים, דרכי המסירה: מבע משולב, נקודת תצפית, המספר והפרספקטיבות שלו, מהימנות ואי-מהימנות.

במהלך הקורס יידונו במידת האפשר נושאים נוספים בתורת הפרוזה: זמן ומרחב, מרכיבי הסגנון הסיפורי ועוד. לצד דיונים תיאורטיים תוצגנה פרשנויות מדגימות של מבח ר סיפורים מן הסיפורת העברית והכללית. בחלק מן הסיפורים תיעשה 'קריאה צמודה' שמטרתה לתרגל ולפתח את כושר האינטרפרטציה של משתתפי הקורס.

2600900 ארכיטקטורה באמנות המאה ה-20

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 14:30-16:00

יז'י מיכלוביץ'

הקורס יעסוק באמנים במאה ה-20 שהפכו את הארכיטקטורה למוקד עשייתם האמנותית. בין הנושאים שיידונו: הארכיטקטורה הקיימת כחומר גלם של לאמנות; בניית דגמים של אובייקטים ארכיטקטוניים אובייקטים אמנותיים; אמנות הגוף והארכיטקטורה ועוד לצד אמנים העוסקים בארכיטקטורה כאובייקט תלת-מימדי, נדון גם בייצוגים אחדים של ארכיטקטורה בציור ובצילום. לצד אמנים זרים נעסוק גם באמנים ישראלים.

2600825-2 כתיבה אקדמית בסביבה יוצרת: מן הרעיון אל המוצג

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 14:30-16:00

הילה זקסנברג

במהלך הקורס נבדוק את השימוש בטקסט כחלק בלתי נפרד מתהליך היצירה ונפתח כלים מעשיים לכתיבה בסביבה יוצרת. טקסטים מתחומי תרבות הצריכה, החפץ והמוצר יתוו את תכני הקורס. יחד, נבחן את השפעתם של חומרים כתובים כגון קטלוגים, מאמרי ביקורת והצהרות אומן על העשייה ההיסטורית והעכשווית בעולם החפץ והמוצר. נחזור ליסודות הכתיבה, נעבור על השלבים בבניית טקסט המלווה מוצג ונשכלל את היכולת לקרוא טקסט

באופן ביקורתי. הקורס יהווה תמיכה לתהליך היצירה האישי של הסטודנט אשר ימליל וימשיג את התפתחות הרעיון עד הפיכתו למוצג.

2600825-3 כתיבה אקדמית בסביבה יוצרת: שיח שדה היצירה החזותית

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 16:00-14:30

שגיא מעיין

הקורס יבקש להקנות מיומנויות בקריאה ובכתיבה בפורמט האקדמי במסגרת השיח בשדה היצירה החזותית: מחקר, ביקורת ודיון בעולמו האישי של היוצר. במהלך הקורס ייחשפו הסטודנטים לשפה ולרטוריקה הייחודית של הכתיבה אודות התרבות החזותית דרך קריאה וניתוח של טקסטים רלוונטיים, כמו כן יתנסו בכתיבת טקסטים המציגים את רעיונותיהם האמנותיים. ננסה להבין מה מאפיין את הכתיבה המסאית והאישית בסביבה היצירתית ומה מייחד את הפורמט האקדמי בכללו, על אמצעיו הרטוריים ועל מערכיו הפיגוראטיביים: כיצד מציגים נושא ומושאים בהקשרים של ייצוגי אמנות, וכיצד מזהים או חושפים את התמה של היוצר בטקסט; כיצד להשתמש בטענות התיאורטיות של 'האחר' בכדי לבסס ולנסח את טענותיי שלי וכיצד יוצרים מבנה רטורי קוהרנטי אשר יתן תוקף לקונספט / יצירה שברצוני להציג. השיעורים ילוו במטלות קריאה וכתיבה משיעור לשיעור וכן בהצגת מטלות הכתיבה לניתוח וביקורת כיתתיים. בסוף הקורס יידרשו הסטודנטים לכתוב 'טקסט קיר' לתערוכה עתידים שיקיימו במסגרת לימודיהם במחלקה.

2600825-4 כתיבה אקדמית בסביבה יוצרת: כתב וכתיבה

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 16:00-14:30

רון גיא גלבע

מטרת הקורס היא להקנות לסטודנטים עקרונות בסיסיים של כתיבה אקדמית. נקרא טקסטים העוסקים בשאלת הכתב, ואגב כך נתוודע למגוון סוגות ולמוסכמות של כתיבה. הסטודנטים יידרשו להגיב לטקסטים, להשוות ביניהם ולכתוב סדרה של תרגילים, שיהוו בסיס לדיון בכיתה ולמידת כללים לכתיבת טקסט אקדמי.

שנתי

2289 לקויי למידה ויצירתיות

שנתי, 2 ש"ש, 2 נ"ז

יום א' 16:00-14:30

שלי הרשקו

הקורס יתמקד בקשר שבין לקויי למידה ליצירתיות ובהפיכת הליקוי ליתרון בתהליכי היצירה. הקורס יעמיק את הידע בתחום לקויי הלמידה ויסייע לסטודנטים בתחומי הידע הנדרשים מהם באקדמיה. הקורס יעסוק, בין השאר בהשפעת לקויי הלמידה על תהליכי היצירה, בקריאת טקסטים אקדמיים וחזותיים באמנות עכשווית, הבנתם וניתוחם, שחרור מחסום הכתיבה, אסטרטגיות למידה, הבנת שפת האמנות וניתוח הרציונל העומד מאחורי עבודותיהם של הסטודנטים. הקורס ישלב טקסטים חזותיים, הרצאות אורח וביקורים במוזיאון.

ההרשמה לקורס פתוחה אך ורק לסטודנטים משנים א' וב' אשר הגישו אבחון עדכני למשרד דקנאט הסטודנטים.

סמינרים – שנתיים

9301638 הקולנוע של פדריקו פליני: קרקס, מטפיסיקה ופסיכואנליזה

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א', 12:00-10:30

ד"ר חוה אלדובי

הקורס יעסוק ביצירתו של אחד מענקי הקולנוע של המאה ה-20, ויתווה צירי התפתחות לאורך הקריירה הקולנועית הענפה של הבמאי האיטלקי שהחל את דרכו האמנותית כקריקטוריסט וככותב מערכוני רדיו. נעסוק בנושאים ובמוטיבים מרכזיים בסרטיו של פליני, במפגשו עם הפסיכולוגיה האנליטית של ק.ג. יונג ובהשפעתה המכוננת על יצירתו בשנות השישים והשבעים, בשיח האינטר טקסטואלי שהוא מנהל בסרטיו עם יצירות מופת מתולדות האמנות, וכן בממד ההיסטורי של זיכרון העידן הפשיסטי בסרטי פליני. הקורס יחשוף את הסטודנטים למגמות עדכניות במחקר בתחום, ולמושגים תיאורטיים רלוונטיים שימשו כלי עזר בכתיבת העבודה הסמינריונית.

9401225 הפיתוי החזותי: פרסום יפני

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 12:00-10:30

ד"ר אורי ברטל

הפרסום היפני העכשווי הינו תוצר מובהק של חברה בעידן הגלובליזציה המערב בתוכו אסתטיקה יפנית ומערבית כמו גם אסתטיקה גבוהה ונמוכה. אסתטיקה פוסט-מודרנית זו משמשת ביפן כיסוד לתקשורת חזותית. הקורס ינסה להבהיר מדוע וכיצד, יוצאת האסתטיקה המצויה במערב בגלריות בלבד, לרחוב ומשמשת את תקשורת ההמונים כמבע חזותי מפתה בתקשורת שיווקית.

הקורס יבחן את הקשר בין פרסום, תקשורת ותרבות, כיצד נבנית משמעות בתוך כרזת פרסומת, ומקומה ותרומתה של התקשורת החזותית כאמצעי שיווקי. חלקו השני של הקורס יתמקד ביוצרים שונים ביפן (סייטו מאקוטו והצ'ירו סוזוקי), כיצד מפרסמים מוצרים/תחומים שונים ביפן (אופנה, רכב, אלקוהול), במערכות ההתייחסות הבונות משמעות למוצרים שונים בפרסום היפני (מנגה, אמנות עכשווית ומגדר) ובטיפוגרפיה יפנית (מבנה השפה, קליגרפיה וטיפוגרפיה עכשווית).

2700616 ילדות והתבגרות בסיפורת

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 12:00-10:30

ד"ר עודד מנדה לוי

הסמינר עוסק בדרך הופעתם של ילדים ומתבגרים בעיקר בסיפורת העברית והישראלית. הכוונה לחשיפתם של תהליכי התבגרות שיש בהם ממדים של הכרת "האני", גילוי הייעוד האישי ונטילה של אחריות חברתית. הילדים נתפשים ומומשיגים בתרבות כקבוצה חלשה, שולית במקומה, ביחס למרכז פעיל ואקטיבי ותלותית בגורמי סמכות. האפקט האומנותי-טקסטואלי של הפרספקטיבה הילדית מדגיש מבט מחודש על העולם. ילדים המצויים בראשיתם או במהלכם של תהליכי חֶבְרוֹת והשתלבות, ולא הפנימו ביטויים מחייבים, סטריאוטיפים או קונבנציות חברתיות, חושפים במבטם "הנקי" איזו אמת וכנות שהיא כשלעצה בעלת אפקט ביקורתי בעל משמעות. העמדה הילדית בהעברתה אל השדה הספרותי מדגישה פערים מול עולם של מבוגרים שכבר עבר תהליכים של אינטלקטואליזציה ואינסטרומנטליזציה, ובמרכזו, לעיתים, קהות הרגש, האכזריות, האטימות והניכור.

המפגש הספרותי עם התודעה הילדית הוא מורכב, דינאמי ורצוף הפתעות. האפקטים של שיקוף, חשיפה, ביקורת והבנה מחודשת מתאפשרים נוכח נקודת התצפית הייחודית המוצבת בליבה של סערה נפשית והכרתית. הבחינה של הופעות הילדות וההתבגרות במסגרות של מודלים התפתחותיים ותפישתיים מעשירה את ההתבוננות הפרשנית של הטקסט ומעניקה לו עומק אוניברסאלי. הקשרים של חניכה, לימוד, התבגרות פיסית (מינית) ונפשית, תוצאה של התרופפות קשרי המשפחה, התפתחות, עיצוב של זהות אישית ועקרונות של וידוי, מעניקים לפרספקטיבה הילדית בסיפורת מרחב של מורכבות ועניין. העיון הספרותי בסיפורי ילדות והתבגרות מאפשר קריאות מורכבות של הדמות בשל הימצאותה בעיצומם של מוקדי עיצוב, שינוי או התפתחות. העמידה באמצעותם של תהליכי נפש הקשורים ביחס עמוק אל ההורים והחברים מתקשרת לנסיבות של טראומה, לתהליכים פסיכולוגיים של היבדלות ואינדיווידואציה ובעמידה מול שאלות של זהות קולקטיבית.

814 פילוסופיות של עיצוב

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 12:00-10:30

ד"ר מיכל פופובסקי

בסמינריון "פילוסופיות של עיצוב" נבחן את אמינותן של הנחות רחבות היקף הטוענות כי "היום הכל עיצוב, החל מאדריכלות ואמנות ועד לג'ינס ולגנים"*. תוך בירור פירושיהם השונים של המונחים "עיצוב" ו-"מעצבת", נפרק את ההגדרות רחבות ההיקף לגורמים ונראה כיצד שדה העיצוב מורכב ממערכות שונות. נלמד לקשר בין תורת המערכות לבין הקשרים אידיאולוגיים, חברתיים, כלכליים, תרבותיים; נלמד להכיר, לזהות ולנתח זרמים מודרניים ופוסט-מודרניים - 'אקולוגיה' ו- בר קיימא- [sustainability] - ננתח עבודות של מעצבים ובכך גם נלמד להפיק תועלת מקצועית מתורת המערכות.

9301639 התרבות והאמנות של המאויים – חקירה בעקבות פרויד ולאקאן

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 12:00-10:30

ד"ר יצחק בנימיני

בסמינר נבחן את הקטגוריה הפרוידיאנית של "המאויים" (המעיק, המבהיל, המבעית) ועד כמה היא מצליחה להסביר תופעות באמנות, בתרבות ובקולנוע של המאה ה-20 החל מהאוונגרד הסוריאליסטי, דרך היצ'קוק ועד להקת לייבאך הסלובנית הפשיסטית /אנטי-פשיסטית. נבחן גם עד כמה קטגוריה זו רלוונטית לתרבות הקולנועית של המדע הבדיוני בכל מה שנוגע למפגש עם הסייבורג והרובוט, עם דמותו של הכפיל, הבובה דמוית אנוש. נקרא לשם כך ביצירתו החשובה והמורכבת של זיגמונד פרויד "המאויים". נעמיק את הקריאה שלנו באמצעות עיון בכתבי ז'אק לאקאן.

9301619 אמנות הקול: טקסט, קול וסאונד באמנויות היפות

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 14:00-12:30

ד"ר יעל כדורי

הסמינר יעסוק בשימוש בקול האנושי ובמילה הכתובה והמדוברת באמנויות החל משנות ה-50 של המאה הקודמת ועד ימינו. לשימוש האקספרימנטאלי בטקסט ובקול תפקיד מרכזי בשבירת המחיצות בין האמנויות. השירה המוזיקלית הופכת לפרפורמנס-ארט, השירה הפואטית הופכת למוזיקה וחומר, המיצב קורם עור וגידים והתיאטרון הופך ויזואלי במופגן. המדיה החדשה עוד מוסיפה מימדים ואפשרויות לעבודה הפלסטית עם הקול ולמיזוגו בסאונד ובדימוי. בסמינר נחקור את ההיבטים התיאורטיים, האסתטיים והפרקטיים של צורות אמנות חדשות המדגימות כל זאת, כמו התיאטרון-מוזיקה החדש, מיצבי קול-דימוי, אמנות קול פרפורמטיבית, אמנות סאונד וטקסט-סאונד, שירה פונטית, קולנוע ומחול עכשווי.

ההשתתפות בסמינר אינה מותנית בידע קודם במוזיקה.

1603771 סמינר פרויקט גמר

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 14:00-12:30

פרופ' דנה אריאלי הורוביץ

סמינר פרויקט גמר חותר ללוות אתכם בשלבי ותהליכי העבודה השונים על פרויקט הגמר שלכם בבצלאל. הסמינר מיועד לסטודנטים מצטיינים בשנת לימודיהם השלישית או הרביעית, שממוצע ציוניהם 90 ומעלה, אך הוא יהיה פתוח גם לכאלה שיש להם רעיון, מגובש יחסית, לפרויקט הגמר. מתוך הנחה שתהליכי הכתיבה הם חיוניים לניסוחו של פרויקט הגמר, ננסה לגבש במהלך השנה את הרציונל שמאחורי פרויקט הגמר לכדי עבודה מחקרית שתחתור לתמהיל בין החזותי לרעיוני. נשאף לקחת את המקרה הפרטי, דהיינו את פרויקט הגמר של כל אחד מן המשתתפים, ולברר מה טיב השאלה האוניברסאלית והכללית המניעה אותו. נבחן את הדרכים בהן ניתן לנמק את הרעיון הפרקטי ולעגן את השלב היצירתי והיישומי של פרויקט הגמר תוך שרטוט ההקשרים התיאורטיים וההיסטוריים של הנושא שנבחר. מתוך ראיית המחקר החזותי ככזה העשוי לקדם את פרויקט הגמר, הסמינר הכתוב שיוגש בסוף שנת הלימודים, יניח דגש משמעותי גם על ההיבטים החזותיים לצד אלה התיאורטיים. הסמינר מוגבל ל-15 סטודנטים.

9301622 אמן: מיתוס ומציאות

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 14:00-12:30

ד"ר איגור ארנוב

הקורס מתמקד בתפישות של דמותו האמן באמנות מודרנית, פוסט-מודרנית ועכשווית. השאלות המרכזיות של הקורס הן איך אמן רואה את עצמו ומביע את עצמו באמנותו מול איך הצופה וחברה תופשים את דמותו? מה היא משמעותו ומקומו של אמן בחברה? האם אמן יוצר גם מיתוס עצמי? איך שוק אמנותי משפיע על אמן ודמותו? מה הם יחסי גומלין בין דמותו "האמיתית" של אמן לבין דמותו בקונבנציות חברתיות, כגון "אמן כגאון ונביא", "אמן כקורבן של חברה", "אמן כשופט של תקופתו", "אמן טהור", "אמן מגויס" וכו'?

810 רעיונות מודרניים במדע ובפילוסופיה של המדע

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 14:00-12:30

ד"ר בועז תמיר

כיצד יראו פני העולם בעתיד הקרוב והרחוק? מהן הבעיות החברתיות, המשפטיות, הכלכליות והאקולוגיות שיעסיקו את האנושות בעתיד? שיבוט, ננוטכנולוגיה, התיישבות בחלל, מסע בזמן, תבונה ומודעות מלאכותית, מחשבים קוונטים ועוד. מהם חיים ומהי תבונה? מהו הסיכוי למפגש בין האנושות לתבונה זרה? מה יכולות להיות התוצאות של מפגש מעין זה? כמה זמן נותר לנו כאן, על פני כדור הארץ? אלה הם מקצת הנושאים והשאלות שיעסוק בהם סמינר זה.

9301624 הו מאמא! אמהות בראי האמנות

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 14:00-12:30

ד"ר גל ונטורה

במהלך הקורס נבחן ייצוגים של נושא האימהות בתולדות האמנות, תוך בחינת מורכבות הנושא ומשמעויותיו השונות, הן ברמה החזותית, והן ברמה ההיסטורית והתיאורטית. הקורס נחלק לשתי חטיבות: הראשונה תעסוק בנושא האלה האם, והשנייה תעסוק באימהות ימיומיות. דיונו יפתח באמנות הפרה-היסטורית, תוך דיון בארכיטיפ של האם הגדולה

ובהמשכותו בתרבות המערב עד ימינו. לאחר מכן נתמקד במספר אימהות בולטות, ביניהן איזיס, חווה, לילית, הגר ומריה. במהלך דיון זה נעסוק בתפיסות היסטוריות וחברתיות של דמות האלה הקדומה למול האלה התנ"כית והאלה-האם בעולם הנוצרי, ובהשפעות של תפיסות אלה על הייצוגים החזותיים של הנושא. לאחר מכן נעבור לייצוגי אימהות בעידן המודרני: נתחיל בשינוי ההיסטורי שהתרחש במערב ביחס לנושא זה במחצית השנייה של המאה ה-18, ונבחן את השפעת השינוי על האמנות החזותית במאה ה-19. נסיים בייצוגי אימהות באמנות המודרנית והעכשווית, תוך דיון בגישות תיאורטיות, רפואיות ופסיכולוגיות לנושא זה.

0000136 ירושלים – עבר, הווה ועתיד

שנתי, 2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 16:00-14:30

ד"ר דורון בר

הסמינר יעסוק בהתפתחותה של ירושלים במאתיים השנים האחרונות. הקורס יתמקד בתהליכים המרחביים שאפינו את ירושלים בתקופה זו, כגון היציאה מחוץ לחומות והקמת שכונות ומבנים מונומנטליים; הקולוניאליזם הבריטי והשפעתו על פיתוח העיר; חצייתה של ירושלים לאחר 1948, הפיכתה לבירת ישראל והשפעות איחוד העיר לאחר שנת 1967 על דמותה של העיר.

9401220 מעל ומתחת לקליפה: אופנה וטיפוח במדיה ובאמנות

שנתי, 2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 16:00-14:30

ד"ר שושנה מרזל

בקורס זה נבחן כיצד אופנה, אביזרי לבוש, איפור ועיצוב שיער משתלבים בתוך יצירת אומנות נאראטיבית. על ידי ניתוח פרטני של יצירות מייצגות, הלקוחות מז'אנרים שונים, נראה כיצד אביזרים אלה מתפקדים בשני אפיקים: מחד, הריאליזם המובע בהם משריש את היצירה בזמן ובמרחב; מאידך, האביזרים הללו גם כוללים פונקציות נאראטיביות: הם באים לאפיין את הדמות ואת התפתחותה בעלילה, יחד עם בניית המעטפת המעמדית-כלכלית שלה. בנוסף לשני אלו, הם גם מסייעים להביע עמדות סוציו-פוליטיות, כגון ביקורת חברתית, בניית אוטופיות, ועוד. אולם, לא בכל היצירות הלבוש מתפקד כפי שמצופה ממנו, וגם ל"סטיות" הללו יש משמעות רבה.

9301628 קראפט ועיצוב בתרבות חומרית עכשווית

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 16:00-14:30

ד"ר ראובן זהבי

בשדה העיצוב הקראפט נמצא בראשית המאה ה-21 במוקדי תסיסה רבים: בין טכניקות עתיקות לטכנולוגיות קצה, בין אורנמנט לאנטי גלובליזציה, בין עבודת היד בסטודיו לייצור יחידני וקוסטומיזציה – הוא כמובן חלק ממהלכים של קיימות ושל יחס ייחודי אל הפרט אל היוצר ואל הצרכן.

הסמינר מבקש לפתח דיון בקשר שבין עיצוב וקראפט מול עבודותיהם של יוצרים ויוצרות מעצבים ומעצבות בני זמננו. נעמיד את הפרקטיקה העיצובית בהיבטים חברתיים, מעמדיים וכלכליים. נרחיב פרספקטיבה תיאורטית וביקורתית. נמקם את הדיון בקראפט כביטוי של מחאה במרחב התרבות החומרית של המאה הנוכחית. נעמוד על יחסי הגומלין עם האמנות, העיצוב והתקשורת. נסקור מאמרים וספרות אקטואלית בנוגע לתיאוריה של קראפט, טכנולוגיה ועיצוב. נצפה במבחר תפיסות מעשיות ועקרונות המלוות את התפתחות התחום ועתידו. את הדיון נקיים תוך התבוננות בפיתוח ועיצוב חפצים פרי ידיהם של מעצבים עכשוויים. ננתח, לאורך הסמסטר הראשון, דוגמאות של התפתחות אובייקטים הנוגעים לתחומי הקראפט.

בסמסטר השני הסטודנטים יונחו לאיסוף מקורות מידע ולפיתוח הצעת מחקר לכתובת העבודה הסמינריונית. הם יתבקשו להציג בפני הכיתה רפראט ולהכין את התשתית הכוללת לכתובת עבודה החוקרת יוצרים, חפץ או תחום מוגדר של עיצוב אקטואלי בהקשר לקראפט ולנסח, על סמך מקורות עיוניים, עמדה אישית וביקורתית.

9301651 טראומה ומציאות: סמינר בפילוסופיה של הצילום

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 16:00-14:30

ד"ר חיים דעואל לוסקי

הצילום עוסק בזמן, בייצורה של הזמניות שבין העבר והעתיד, באופן בו אנחנו מבינים את השעות המוחלטת את הסגירות המאיימת של הווייתנו בהווה ובחסימת המבט לכל כיוון אחר אפשרי, את אי היכולת לפרוץ את ההוויה המלאה בגבולות ההופעה. הרחבת גבולות ההוויה, חסימת הזליגה למרחבים אחרים והפיכת המציאות לפני שטח ולמערכת מתווכת ומאורגנת סביב רעיון העובדתיות כ"מתגלה", כמה שהוא מעבר להופעה ולהופעתיות במידי, מחפים על הטרואמה של הממשות שהצילום פתח. מציאות זו, עובדה ראשונית שהצילום מייצר אינה הייצוג אלא היפוכו של מה שעומד בבסיס חוש הטעם: הצילום הוא יש שהיה, הוא יש שישנו הוא יש שגם יהיה, ומכאן שהוא הקבוע של ההוויה. כקבוע (נניח בדומה לקבוע של הגרביטציה או של האנרגיה) הצילום חודר כל מציאות שהיא, נמצא בכל אחת מהנוסחאות המקבילות, ואינו יכול להיות מיוצג בסתמיות.

סמינר זה יבקש להקנות לסטודנטים יכולת כתיבה מחקרית- אקדמית בנושאים המורכבים ש לצילום, ביקורת פילוסופיה ואמנות. על כן, נעסוק בקריאת טקסטים מכוננים, חיבורי יסוד המדגימים באופן ברור ומובחן, הן מבחינת אופן הכתיבה והן מבחינת תוכנם, היווצרותם של מערכות כלים לכתיבה ולביקורת, מושגים ואמצעים לחשוב את הצילום ולכתוב על צילום ואמנות באמצעותה של הפילוסופיה. במרכז העבודה והמחקר המשותף בסמינר יעמדו מספר מושגים תיאורטיים וביקורתיים שנוצרו במחשבה של הפילוסופים הצרפתיים אחרי מהפיכת 68, ובעיקר של "הפילוסופים של פריז" – ז'יל דלז, מישל פוקו וז'אק דרידה. הוגים אלה, הממשיכים את המחשבה של האידיאליזם הגרמני (קאנט-היגל-שלינג) ושל הפנומנולוגיה (היידגר-הוסרל) חושבים את הייצוג, באמצעות המחשבה הביקורתית שהרסה את ההבדל בין פילוסופיה, לאמנות, לצילום. מחשבת 68, אותה ממשיכה המחשבה הצרפתית אחרי 89 (ז'אק ראנסייר, ז'אן לוק מארון, אלאן באדיו וז'אן לוק ננסי), הרסה את המבנה הפילוסופי העוסק בשאלת המחשבה והאמת, והעמידה את שאלת הייצוג במקומה, הייצוג בצילום והייצוג באמנות כמקום של הדיון ביחסים שבין טראומה (סובייקט) ומציאות (אובייקט). זאת משום שהצילום הצליח לשנות את המציאות ולהפוך את הטרואמה לתמונה ולראיה ולעודת, לאירוע פוליטי בעולם כאוטי.

1700639 מגמות מתחדשות בקולנוע דוקומנטרי עכשווי

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 16:00-14:30

אוהד לנדסמן

תוך דיון בקולנוע הדוקומנטרי העולמי מאז שנות ה-80 ועד היום, סמינר זה יתמקד בו זמנית בקולנוע דוקומנטרי מסחרי (כגון סרטיהם של ארול מוריס, ניק ברומפילד או מייקל מור) ובקולנוע דוקומנטרי ניסיוני ועצמאי (כגון סרטיהם של אנייס ורדה, כריס מרקר או ורנר הרצוג), וינסה לתת מענה לשאלה מרכזית ומעניינת: מדוע וכיצד תפס בשנים האחרונות הקולנוע הדוקומנטרי מקום בכורה בקולנוע העולמי, הן באופן ביקורתי ומסחרי? מהם הסגנונות ודרכי המבע הקולנועי אשר מאמץ הקולנוע הדוקומנטרי העכשווי, שלא במנותק מהקולנוע ההוליוודי, והאם אכן מדובר בחידוש או בטרנספורמציה של מסורות תיעודיות ישנות יותר? כיצד, לדוגמא, חוברים להם יחד הדימוי והעובדתי לשם יצירת תת ז'אנרים דוקומנטריים חדשים כגון הסרט המוקומנטרי, הקולנוע ההיברידי, הקולנוע התיעודי האינטראקטיבי או האנימציה התיעודית? מהן הסיבות לתנופה הברורה של הקולנוע הדוקומנטרי האישי, כפי שמתבטאת בגל החדש של יומני הוידאו או סרטי המאמר, והאם

ניתן לראות בכך ריאקציה לאתוס הנאיבי של שקיפות והתבוננות אובייקטיבית, כפי שהושרש על ידי "קולנוע האמת" בשנות ה-60? קורס זה ינסה להציע דרכים חדשות (ומתחדשות) להתבוננות בז'אנר קולנועי אשר ממשיך להמציא את עצמו כל פעם מחדש.

Bring out your Dead 9301630 – על החיים ועל המוות בעולם העתיק

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 16:00-14:30

ד"ר גיא שטיבל

כל אחד צריך בסוף למות. מנקודת מוצא זו ייצא הסמינר למסע בעקבות המוות בעולם העתיק תוך ניסיון להציג תמונה רחבה ככל האפשר של ההיבטים הנלווים – חומריים כמו גם רוחניים. אחד הביטויים החומריים המשמעותיים של החברות האנושיות המוקדמות הוא היחס והטיפול במת. במהלך הקורס נעקוב אחר דרכי הקבורה והשתנותן לאורך הזמן ובמרחב מהפריהיסטוריה עד העולם הקלאסי. נפרט את הפרקטיקה והפולחן של הקבורה כמשקף מעמדי, מגדרי ואתני, תוך שימת דגש על מספר מקרי מבחן נודעים של ידוענים דוגמת תות ענח'-אמון ואחרים. נתייחס לדיאלוג של הקבורה עם המרחב הפרטי והציבורי במסגרתו נסקור את הארכיטקטורה של הקבורה, מקבורה של מכשפה קדמונית עד למבני הפירמידות והמוזוליאום הרומי. הסמינר יידון גם בהיבטים החוקיים של המוות ויתייחס לתופעת ההתאבדות בעולם הקלאסי ושורשיה הפילוסופיים. במסגרת הקורס נפרט את דרכי ההתאבלות ואת דרכי עיצוב הזיכרון תוך סקירת היבטי ההנצחה האישית והממלכתית והתייחסות לקשר בין המוות והפוליטיקה. לבסוף נבחן את הניסיונות של העמים השונים להשיג חיי נצח ונחשוף כמה שלדים שעדיין מצויים בארון.

9301637 גזע גזענות והמרחב (הפוסט) קולוניאליסטי

ד"ר ליאורה ביגון

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 18:00-16:30

"קבוצת בני-אדם תציב גבולות בין אדמתה וסביבתה הקרובה לבין השטח שמעבר להן, ותכנה את השטח הזה 'ארצות הברברים'... גיאוגרפיה דמיונית ושרירותית מסוג 'הארץ שלנו' – ארץ הברברים' אינה נזקקת להכרתם של הברברים בהבחנה. די ש'אנחנו' מציבים את הגבולות האלה ברוחנו; 'הם' נעשים 'הם' בהתאם לכך, וגם הטריטוריה שלהם וגם המנטליות שלהם מסומנות כשונות מ'שלנו'." (א' סעיד)

מאז העת העתיקה ועד העת המודרנית, אירופה נזקקה ל'אחר' בכדי להגדיר מולו את עצמה ולחדד את הגבולות – ברמה הלאומית, התרבותית, הפיזית והקונספטואלית – בינה לבין תרבויות שאינן מערביות. אנו נתחקה אחר תהליך זה תוך הצבת שאלות היסטוריות ועכשוויות על אודות גזע וגזענות בין האדם הלבן לאדם השחור. נדגיש את המצב הקולוניאלי באפריקה, את המנטליות הקולוניאלית ואת המרחב הקולוניאלי העירוני – מרחב של שליטה מובהקת, אך לא חד כיוונית.

ומהי נקודת המבט של הנתין לשעבר? – מה שנקרא 'ביקורת פוסטקולוניאלית' או 'לימודי מוכפפות'; אנו נחשוב את המרחב הזה לאור תגובות פילוסופיות ועממיות מצד אדוארד סעיד ('ה'אורינטליזם'), צ'בוּמבה קנדה מטולו ('ההיסטוריה של זאיר במאה תמונות'), ליאופולד סנגור ('ה'כושיות', *Négritude*) ופרנץ פאנון ('עור שחור, מסכות לבנות').

9301623 פוליטיקת-תרבות: גרמניה במאה ה-20

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א', 18:00-16:30

פרופ' דנה אריאלי-הורוביץ

גרמניה במאה העשרים מהווה מעבדה מרתקת לבחינת קשרי הגומלין בין אמנות ופוליטיקה. החל ממלחמת התרבות הוויימארית [1919-1933], דרך שנות הרייך השלישי [1933-1945] ובעיקר בשנים שלאחר מלחמת העולם השנייה, היוו עולמות היצירה מישור משיק ולעיתים אף אלטרנטיבי לביטוי השקפות עולם פוליטיות.

הסמינר יבקש לבחון את האופן בו השתקפו משברי החברה הגרמנית כמו גם צמתי ההכרעה הפוליטיים העיקריים בעולמות היצירה בכלל. תוך התמקדות באמנות הפלסטית, בצילום, בארכיטקטורה ובעיצוב בפרט.

חלקו הראשון של הסמינר יוקדש לדיון ביצירות שהתהוו ברפובליקה הוויימארית וברייך השלישי תוך התמקדות באמנות הפלסטית, בצילום, בעיצוב ובארכיטקטורה.

חלקו השני יוקדש לדיון באופן בו משתקף הפאנטום הנאצי, הנוכח-נפקד בעולם היצירה של גרמניה מ-1945 ועד היום. בבחינת השתקפות העבר יונח דגש מיוחד על אמנות וצילום שהתהוו בשלושת העשורים האחרונים.

חלקו האחרון של הסמינר יוקדש לעיון בקשרי הגומלין בין אמנות ופוליטיקה תוך זיהוי והתמקדות בכמה מן התיאוריות המובילות בתחום זה.

9301652 פורנוגרפיה: תרבות גבוהה או נמוכה?

2 ש"ש, 4 נ"ז

יום א' 18:00-16:30

ד"ר ברוך בליך

אין ויכוח על העובדה כי הפורנוגרפיה היא אחת התעשיות בעלות ההשפעה ועתירות הממון. בניגוד לתעשיות אחרות ולמתווכים אחרים, חלחלה הפורנוגרפיה אל ארסנל הדימויים של תרבות המערב, בין אם בגלוי או במסווה. נמצא אותה באמנות, בתקשורת, בפרסום, בפוליטיקה ולמרבה ההפתעה נמצא אותה גם בהקשרים דתיים. למרות כל זאת, הפורנוגרפיה לא ניתנת לזיהוי בקלות, גם אם טביעות האצבע שלה מוצקות ובולטות. הואיל והפורנוגרפיה אינה תופעה חולפת, אשר את ניצניה ניתן לזהות כבר ביוון העתיקה, חשוב לבחון את קשריה עם תרבות המערב מנקודת מבט היסטורית, פסיכולוגית, סוציולוגית, אנתרופולוגית וכו'. אחת השאלות שתעלה במהלך הקורס תהיה האם תעודת הזהות של תרבות המערב היתה שונה ללא הפורנוגרפיה, האם הפורנוגרפיה היא תקלה בתרבות המערב, או היא תופעה שנקשה להסתדר בלעדיה. דגש מיוחד יושם על חדירתה של הפורנוגרפיה לאמנות (ציור, צילום, קולנוע) ואל תחומים משיקים כמו הפרסום על גווניו השונים.

מסטר א'**1700607 אמנות בקונטקסט (הקורס מתקיים בתל אביב)****2 ש"ס, 1 נ"ז****יום ו' 10:30-12:00****נירת נלסון**

האמן הצרפתי דניאל בורן העמיד באחד מכתביו את יצירת האמנות אל מול פרוסת לחם: אם נמקם יצירת אמנות במאפייה, היא לא תשנה את הפונקציה של המקום ולעולם לא תהפוך לפרוסת לחם. לעומתה, אם נציג פרוסת לחם בחלל תצוגה היא עשויה להפוך ליצירת אמנות, לפחות למשך התערוכה. בקורס נתבונן ונדון במערכות יחסים סבוכות כמו אלה שבין יצירת אמנות לסביבת התצוגה (מוזיאון, גלריה, חלל אלטרנטיבי, מרחב ציבורי, מרחב פרטי), בין יצירת אמנות אחת לרעותה (שיקולי תצוגה, שיח בין יצירות האמנות המחלקות מרחב משותף), בין היצירה לתערוכה (לקונספט הכללי) ובין היצירה לטקסט שנכתב עליה (טקסט קיר, טקסט בקטלוג – פרשנות; עתונות - ביקורת).

הקורס יתקיים בימי שישי בתל אביב ויכלול בעיקר סיורי גלריות, מוזיאונים וחללים אלטרנטיביים. כמו כן יתקיימו מספר מפגשים בבניין לימודי תואר שני של בצלאל, ברחוב סלמה, בתל אביב.

1700603 יסודות תורת הקבלה**2 ש"ס, 1 נ"ז****יום א' 10:30-12:00****ד"ר ארז פלג**

על פי מוריה ומאמיניה, חכמת הקבלה היא הגילוי האוטנטי של פנימיות תורת ישראל, החלק הנסתר של ההתגלות האלוקית לעם ישראל. עניינה המרכזי הוא להורות לאדם את החוקיות שעל פיה הבריאה התהוותה ועל פיה היא מתקיימת, כלומר את עקרונות ההנהגה האלוקית של הבריאה, כמו גם את תכליתה וייעודה. זאת, כפי שאינסופיות נעדרת מגבלות נתפסת ומתפרשת על ידי שכל אנושי סופי. יתר על כן, גם הבהרת מבנה האדם, תכלית הקיום האנושי ותפקידי האדם, החוקיות הרוחנית על פיה נקבעים ומתנהלים חיי הגשמיים והרוחניים הם מנושאי המרכזיים של החכמה. בקורס ננסה לעמוד בקצרה על הנושאים הנ"ל. נתמקד בלימוד ראשוני של כללים עקרוניים, בעיקר כפי שנוסחו בקבלת האר"י זצ"ל ופורשו על ידי פרשניה הבולטים לאורך הדורות.

1700652 המושג באמנות עכשווית**2 ש"ס, 1 נ"ז****יום א' 10:30-12:00****נירת נלסון**

ב-1968 ג'ון בלדסרי קבע כי "אמנות היא יצירה לעין וניתן רק לרמוז עליה באמצעות מילים". משפט זה הוא חלק מפסקה שרשם על בד קנבס, כלומר חלק מציור שכותרתו "מהו ציור". ביצירה זו המחיש בלדסרי את המורכבות בהגדרת המושג אמנות. מושג הוא רעיון, או עקרון מופשט שאנו תופסים בשכלנו ומשמע ותו מקובלת על הכלל. רכישת מושגים מקובלים על הכלל היא חלק בסיסי בלימוד שפה וכך גם לגבי שפת האמנות ולגבי השפה בה מנתחים ומתייחסים ליצירות אמנות. לעיתים קרובות אנו משתמשים במושגים מבלי שפירושם ושורשיהם נהירים לנו ולכן גם הייחוס שלהם יכול להיות שגוי. ובמילים אחרות, מבלי שיהיה לנו מושג מה משמעותם הנכונה. השימוש במושג אוונגרד, לדוגמא, נפוץ למדי אך לעיתים קרובות משויך לאדם, לאירוע או ליצירה שאינם זכאים לו. מושגים אחרים המרכזיים לתחום

האמנות וחשובים להבנתה, זרים לנו. הקורס יכלול סדרת הרצאות על מושגים באמנות ואופן ביטויים על ידי יוצרים עכשוויים המבקשים להאיר מושגים או ליצור איתם דיאלוג ולבחון את תקפותם.

1700510 מסע בספר הזהר

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 10:30-12:00

ד"ר נדין שנקר

בקורס ננתח את המושגים הבאים: **מיקומו** של ספר הזהר בספרות הנסתר, תורת הספירות, אישים מרכזיים, ולמות ההנהגה, התהוות החומר, האין סוף, החלל הפנוי, סוד השפה והאותיות, תפילה, כוונה, התבודדות, חיי אישות, חידושו של הזהר במחשבת ישראל.

1700637 אהבה ממבט אחרון: ייצוגי עיר וחוויה עירונית באמנות המאה ה-20

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 10:30-12:00

ד"ר מיכלוביץ'

עיר כמציאות חזותית, רגשית, ומושגית ללא כל תקדים בעבר מזוהה עם התכנים המובהקים של ה'מודרניות' ועם ההכרה העצמית של האמנים הבולטים של המאה ה-20. הקורס יעקוב אחר גלגולים של ייצוגי המציאות והחוויה העירונית באמנות והגות מודרנית, כנעים בין שני קטבים: כאוס וגריד. הדגש בקורס יושם על הבנת המושגים הללו כשפה חזותית ומושגית ייחודית, ועל המימדים שלהם: פרגמנט, מבט מקרי, סחרור, סתירה בלתי פתירה מצד אחד, ומשטור, גיאומטריה מלבנית, קו ישר, מבט על מאחד, מצד שני. נקודת הזינוק של הדיון היא פאריז במאה ה-29 ונקודת הסיום היא תופעת עיר על, מושג ה-junk space ועיר כאפוקליפסה דיגיטאלית וחורבה של סימנים, אובייקטים וארכיטקטורה. מקום מיוחד יוקדש לעלייתה של דמות המשוטט ומבטו על העיר המודרנית. לצד אמנות חזותית (בעיקר ציור וצילום) התלמידים ייחשפו בצורה סלקטיבית להוגי דעות ואנשי ספרות שנדרשו לנושא.

1700641 11 בספטמבר: על גורלו של המבט בעידן המציאות המדומה

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א', 10:30-12:00

אהד זהבי

האירוע שהתחולל בארצות הברית ב-11 בספטמבר 2001 היה ללא ספק אחד האירועים הדרמטיים ביותר בעשור הקודם, אבל הוא גם היה מחזה מוזר מאוד: זה היה אירוע חסר תקדים, ועם זאת התלוותה לצפייה בו תחושה חזקה של דז'ה-ו; זה היה אירוע טראומטי, שגבה אלפי קורבנות בתוך זמן קצר, ועם זאת כמעט לא נראו בו אנשים; וזה היה אירוע שזכה לסיקור תקשורת שאין לו אח ורע, ועם זאת במידה רבה לא ראו בו מאום – כאילו נותר אטום למבט.

במסגרת הקורס נחזור לאירועי אותו יום ונסה להתמודד עם הדילמות הנוקבות שהם מציבים בפני המחשבה הפוליטית והמבט הביקורתי. נעיין בכתביהם של הוגים מרכזיים מהעת הזאת דוגמת ז'אן בודריאר, פול וירליו, סלבו ז'יז'ק וסוזן באק-מורס ונחدد בעזרתם כמה מן השאלות הפילוסופיות והתרבותיות הגדולות שמונחות היום על כף המאזניים: היחס בין הממשי לבין המדומה, ההבדל בין ביקורת לבין טרור וטיבה של המלחמה הניטשת בין הקפיטליזם המאוחר לבין מתנגדיו. נצפה בסרטים כגון "קינג קונג", "מועדון קרב", "השעה ה-25" ו"טיסה 93" ונעמוד באמצעותם על היחסים הסבוכים בין הדימוי הקולנועי לבין המציאות, שנשזרו לכאורה זה בזה באותו יום גורלי. נקרא בספריהם של דון דלילו, ג'ונתן ספרן פויר ואחרים ונבדוק איזה יחס כלפי האירוע מציעה הספרות. ובד בבד נתהה על תפקידה של האמנות בעידן הניוון של הממשות והשקיעה של המבט.

1700647 תולדות הכתב

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 12:00-10:30

מיכל וקסלר

מטרת הקורס לסקור את תולדות הכתב והכתיבה מראשיתה בתקופה הניאוליטית ועד ימינו. הקורס יתמקד בתולדות הכתב העברי והכתב הלטיני, בהתפתחות סגנונות קליגרפיים שונים והתפתחות הטיפוגרפיה מאז המצאת הדפוס. בקורס ידונו גם ההקשרים התרבותיים הרחבים של תופעת הכתב והדפוס: השתנות צורת החשיבה בתרבויות שונות כפי שהיא משתקפת בכתב שלהן, גישות תיאולוגיות ומיתיות שונות, הסתרה והצפנה ומשמעותן החברתית, שאלות מגדריות, טכנולוגיות, כלכליות ופוליטיות.

9401237 איינשטיין: מאה שנה לתורת היחסות

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א', 12:00-10:30

ד"ר בעז תמיר

מאה שנה מלאו לתורת היחסות. על רקע אווירה פוליטית חברתית מהפכנית, משבר חריף במדעים של סוף המאה התשעה עשרה, ועלייתה של חשיבה פילוסופית רלטיביסטית, מופיעה בתחילת המאה העשרים אחת התורות הפיזיקאליות המהפכניות ביותר שידע עולם המדע: תורת היחסות. קבלתה של תורה זו, משמעה – הרס מן היסוד של תפיסת עולם קודמת, זו של ניוטון. הקורס יציג את הרעיונות המרכזיים של תורת היחסות הפרטית והכללית ואת המשמעויות הפילוסופיות מאחורי רעיונות אלה.

1700634 האות העברית והקבלה

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 14:00-12:30

ד"ר נדין שנקר

במסורת היהודית ובקבלה בפרט, האות היא לא סימן של שפה, אלא לב ליבו של הבריאה – אטומים, "בלו פרינט", חומר גלם ואורות. השקפה זו פותחת דרכי מחשבה חדשות בסמיולוגיה ומדע. בניחוח טקסטים מהזוהר, מספר יצירה, מר"ש מילין (הרב קוק), מדברי הבעל שם טוב, מהדס רימונים (קורדוברו) נבין את המורכבות והחוכמה שמסתתרת מאחורי האותיות.

1600815 תורת הנפש על פי חכמת הקבלה והחסידות

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 14:00-12:30

ד"ר ארז פלג

מהו האני? מהי נפש האדם? האם יש לאדם רק מערכת נשמתית אחת? באילו אופנים ניתן להבין את הקביעה שנפשו היא דבר- מה רוחני? מהם מאפייניה ומרכיביה? מהו מקורה ומהן זיקותיה לאלוקות? מהן זיקותיה לגוף ולמציאות הנתפסים כחומריים? מהם תפקידיה ומהי תכלית "ירידתה" למציאות הנתפסת כגשמית? בקורס זה ננסה להציג באופן בסיסי וראשוני חלק מהתשובות שניתנו לשאלות הללו ולאחרות בספרות חכמת הקבלה, החל מן המאה ה"ט"ז, ובתורת החסידות. בין היתר, נדון במושגים כגון עצם הנפש, מדרגות הנפש ('נפש'- 'רוח'-נשמה'-חיה'-יחידה'), כוחות הנפש (פנימיים – שכל ומידות; מקיפים – רצונות, וכדומה), "לבושי" הנפש (מחשבה, דיבור ומעשה), הנפש הטבעית לעומת הנשמה האלוקית, מודע ועל-מודע, אור וכלי, גשמיות ורוחניות, ישות לעומת ביטול הישות, דבקות והתכללות ועוד.

1628 פרנץ קפקא כאמן חזותי

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 14:00-12:30

יז"י מיכלוביץ'

הקורס יתמקד במספר סיפורים 'קצרים-ארוכים' של פרנץ קפקא: המחילה, הגלגול, מושבת העונשין, החומה הסינית ועוד. בקורס נדון ביצירות אלה ונתמקד ב'ארכיטקטורה הווירטואלית' הקפקאית, והדרכים בהן חללים ארכיטקטוניים בנליים ורגילים (משרדים, פרוזדורים, חדרי שינה, ואפילו רצפות) משתנים ללא הרף, בהתאם להלך הרוח של הדמויות, והופכים לחריגים ומוזרים. בנוסף לממד הארכיטקטוני ביצירתו, נדון גם בקפקא כיוצר ה'הוגה בתמונות' ונסה לשפוך אור על יצירתו כנובעת מחשיבה ציורית.

1501001 קולנוע ופסיכואנליזה

4 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 16:00-12:30

ד"ר יצחק בנימיני

במסגרת הקורס ננתח יצירות קולנועיות נבחרות באמצעות התיאוריה הפסיכואנליטית, במיוחד של זיגמונד פרויד, ז'אק לאקאן וסלבו ז'יז'ק. באופן זה, לא רק שנלמד על הסרטים, מבחינה צורנית ותוכנית, אלא גם נשתמש בסרט כטקסט שיכול אף להבהיר לנו את התיאוריה הפסיכואנליטית, בהתאם לכותרת ספרו של ז'יז'ק: "כל מה שרצית לשאול את לאקאן ולא העזת לשאול את היצ'קוק".

2600806 אק-סתטיקה

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 14:00-12:30

ד"ר דרור פימנטל

האם האמנות מחויבת שיהיה לה אובייקט כדי שתוכל להתקיים? האם היא כרוכה בהכרח בחפץ? ומה אם האמנות אינה אלא אירוע? אירוע שממהותו לחלוף, אך גם לחשוף את ההווה, האמת, האל או את האחרות. הקורס יתבונן באמנות מנקודת מבט פנומנולוגיה עכשווית, וינוע לעבר הגדרתה כאירוע של ביאת האחר. תנועה זו תושג בקריאת טקסטים משל ניטשה, היידגר, מריון וגם משל בארת ולאקאן, ובהתבוננות מודרכת ביצירות אמנות.

1700650 מוזיאון ואתיקה

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 14:00-12:30

ד"ר שמוליק מאירי

מדוע כה קשה ליישם קוד אתי אחד לכל המוזיאונים? כי אתיקה פרקטית, ממש כמו פורנוגרפיה, היא עניין של גיאוגרפיה (וזמן). מוזיאונים במאה ה-21 מתחבטים בסוגיות אתיות רבות ומורכבות. כיצד מתנהל מוזיאון פוסט קולוניאלי עם "ירושה" קולוניאלית של אלפי שרידי אדם ומיליוני פרטי ביזה ושלל? כיצד הפך מה שפעם היה אתי וראוי לבזוי ודחוי. כיצד מתמודד מוזיאון פוסט-מודרני בעידן של סימולציות וסימולקרות עם המושג אותנטיות? ומה מקומם של העתקים וזיופים? ומה באשר לאובייקטים גנובים, או כאלו שנרכשו בכסף "מזוהם", היש להם מקום במוזיאון? והאם, בשם האמנות והמדע, מותר להציג במוזיאון הכל גם במחיר של פגיעה בבעלי חיים, בבני אדם, בדתות, בעמים ובמגדרים? וכיצד מגולמת האחריות הציבורית-חברתית של המוזיאון כ"מוסד לנחלת הכלל"? מעל כל אלו מרחפת שאלת עצם קיומם של המוזיאונים הנדרשים לא פעם לשינויים מרחיקי לכת, לצעדים פופוליסטיים ולתערוכות "שוברי קופות" כדי לשמור על עצם חיותם. האם קיום בכל מחיר?

1700642 פרצופיות: בין הפנים והדיוקן

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א', 14:00-12:30

אהד זהבי

הפנים האנושיות הן חידה גדולה, שהולידה במרוצת הדורות מגוון רחב של יצירות אמנות שביקשו להציג אותה או להתעמת איתה ושל דברי הגות ששאפו לבאר אותה או לחדד אותה. במסגרת הקורס נתחקה על ההופעה של קלסתר הפנים בקולנוע, בספרות ובאמנות החזותית, נעין בטקסטים נבחרים שתוהים על דיוקן הפנים, על ארשת הפנים ועל הפנים בכלל, ובעזרת כל אלה נשרטט קווים לדמותו של הפרצוף: נתמקד בעין, בסנטר ובפה; נעקוב אחרי עוויתות בלתי-רצוניות, מצמצים מפתיעים ותווי פנים סוררים; נברר מהו כוחו של המבט, מה מחוללת הצעקה ולמה בעצם אנשים מחייכים; נשאל מה הפרצוף חושף ומה הוא מסתיר, נתוודע לרוח שאצורה בו ולבשר שנותן לו גוף; ונבדוק איך אנחנו תופסים את הפנים ומה בהן לעולם יותר בלתי נתפס.

1700653 בין ירושלים לתל אביב: יצירתה של אדריכלות סמלית וממלכתית

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 16:00-14:30

אדר' אורין שחר

הקורס יעסוק בערים ירושלים ותל-אביב ויתמקד בתפקידו של המעשה האדריכלי בתהליך הבניית ישותן הסמלית ומעמדן הממלכתי. מסגרת הדין בשתי הערים תחל עם קום המדינה ותמשך עד ימינו, והיא תבנה כדיאלוג סמוי המתבטא בסוגיות של ניגוד, הקבלה והשלמה. נבחן כיצד השפיעו המטענים ההיסטוריים על יצירתם של מיתוסים עירוניים שונים. נמפה את הניגודים התפקודיים, הפוליטיים והייצוגיים של שתי הערים. נבדוק מה קדם למה: האם השוני האדריכלי הוא פועל יוצא של הפערים התרבותיים והסמליים בין הערים או שהיה בו כדי לתרום להעמקת הפערים האלו. בנוסף, ננסה לפענח כיצד משתקפות התמורות ההיסטוריות והגיאוגרפיות בעיצוב המרחב העירוני וכיצד הן תורמות לביסוס שפת המקום.

סוגיות אלו יידונו תוך סקירת התפתחותן של שתי הערים, חקירה של פרויקטים אדריכליים נבחרים ועיון בביטויים מתחומי הספרות, הקולנוע והאמנות. הקורס ייכלל סיורים, הרצאות ודיונים.

1700656 אובייקט, מבנה וגוף: פיסול במחצית הראשונה של המאה ה-20

2 ש"ס, 1 נ"ז

יז'י מיכלוביץ

בסוף המאה ה-19 ותחילת המאה ה-20 התרחשו בפיסול שלוש התפתחויות אשר בסופו של דבר קבעו את אופי הפיסול בהמשך. ההתפתחות הראשונה (גם כרונולוגית) היא החידושים מרחיקי הלכת שעשה הפסל הצרפתי אוגוסט רודין בטיפול הפיסולי בגוף. המהפכה שהחל בה רודין היא הפיכת הגוף לישות סובייקטיבית שאותה יש להביא בפני הצופה במקום פסלים בעלי "תקינות אנטומית". פיסול גוף במאה ה-20 הותווה במידה רבה ע"י פריצת דרך ענקית שעשה רודין בתחום זה. ההתפתחות השנייה היא המצאת פיסול קונסטרוקטיביסטי, כלומר פיסול המחובר ביחד מחלקים שונים. המובילים בתחום זה היו הקונסטרוקטיביסטים הרוסים שהשיגו בתחום גם השפיעו השעה עצומה על תחום הפיסול במאה ה-20. ההתפתחות השלישית, אולי הגורלית ביותר, היא כמובן החדרת אובייקטים מעוצבים (ע"י מעצבים תעשייתיים למשל) לתחום העשייה האמנותית. פורץ הדרך כאן הוא כמובן מרסל דושן. בשיעור נעקוב אחרי הדרכים בהן פסלים החלו לשלב אובייקטים שלא נעשו על ידם. מלבד הצגה של שלושת ההתפתחויות הללו, השיעור יעקוב גם בקצרה אחרי מספר מגמות באמנות בסוף המאה ה-20 ותחילת המאה ה-21 אשר הושפעו או עוצבו ע"י שלושת ההתפתחויות הרוחניות גורל אשר בהן נעסוק במהלך השיעור.

1700503 מפת דרכים לתקשורת שיווקית

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 14:30-16:00

רן רבן

תעשיית הפרסום בעולם המערבי עוברת טלטלה גדולה שמקורה בחידושים הטכנולוגיים. האינטרנט, הטלפון הסלולארי והטלוויזיה האינטראקטיבית משנים מודלים של שנים ומחלקים מחדש את עוגת הפרסום בין אמצעי וערוצי המדיה השונים. הקורס יספק לתלמידים "מפת דרכים" עדכנית כדי להתמצא ולתפקד במרחב הרב-ממדי של התקשורת השיווקית המשתנה. התלמידים בקורס ייחשפו לתיאוריה ולמחקר האקדמי העדכני, אך גם, ובעיקר, למספר גדול של דוגמאות מכל העולם, מכל תחומי הפעילות של התקשורת השיווקית. כך יוכלו התלמידים לזהות את המגמות לשנים הקרובות ולהצטייד בשיטות העבודה המתקדמות.

2700617 הדינזאור – ממאובן לגיבור תרבות

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 14:30-16:00

ד"ר שמוליק מאירי

למרות שאחרוני הדינזאורים נכחדו לפני למעלה מ-65 מיליוני שנים, נטבע המושג "דינזאור" רק לפני כ-170 שנה. בפרק הזמן שעבר מאז דומה שלא זו בלבד שהיצור הנכחד זכה לתחייה, אלא שהוא פולש יותר ויותר לכל תחומי החיים ומכבב בתרבות החזותית להיבטיה השונים.

הקורס יציג את דרכי התפתחותו של דימוי חזותי, מראשיתו בשדה המדע, דרך ייצוגים שלו במדע הפופולארי ובאמנות ועד להפיכתו לאייקון תרבותי ולמקדם מכירות.

על מנת להבין את דרכי התפתחותו של המושג והדימויים החזותיים המלווים אותו, יש להתוודע תחילה לרקע המדעי, ההיסטורי, החברתי והתקשורתי של המושג "דינזאור". לצורך כך, יוצגו בקורס מושגי יסוד בתחומי הדעת המדעיים הרלוונטיים (גיאולוגיה וביולוגיה אבולוציונית), מזה, ובהיסטוריה התרבותית של המערב במאות 19 – 20, מזה, היבטיה המגוונים של הפופולאריות שלה זכה הדינזאור ייבחנו במהלך הקורס בחינה מעמיקה. על מנת לאבחן את סוכני התרבות האחראיים לפופולאריות זו יסקרו ציוני דרך בתערוכות העולמיות ובמוזיאונים, בספרות המדע הפופולארי והמדע הבדיוני, בקולנוע ובטלביזיה, בעיתונות, בקומיקס ובפרסום.

2700657 תולדות המוסיקה של המאות 20-21: עשר יצירות מופת

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 14:30-16:00

ד"ר איל אדלר

הקורס יעסוק במוסיקה של המאות 20-21, בהיבט אנליטי-חוויתי. בכל שיעור נדו ובמלחין בולט ומתווה דרך לאורך המאה, דרך האזנה ודיון עומק ביצירה בולטת פרי עטו. מתוך התבוננות ביצירה זו וביצירות נוספות של המלחין, נחשוף מעט מעולמו הסגנוני-אסתטי של המלחין ונדון בסוגיות נוספות כגון: קשרי גומלין בין מוסיקה לאמנות חזותית במאה ה-20 (ארנולד שנברג-אסילי קנדינסקי; מורטו פלדמן-מרק רותקו...), השפעות חוץ-מערביות ואקזוטיות (קלוד דביאסי; סטיב רייך; ג'ון קייג'...); הרמוניה, גוון וצבע במוסיקה בת זמננו, ועוד. התבוננות זו, מנוקדת מבטו של מלחין, תועבר ברצף היסטורי-כרונולוגי למן תחילת המאה ה-20 ועד לימינו אנו.

2700636 אהבה ומוות במיתולוגיה היוונית

2 ש"ס, 1 נ"ז

א' 16:00-14:30

ד"ר רוני עמיר

סיפורי המיתולוגיה היוונית והרומית רוויים יצירתיות ויצרים עזים המיוצגים ביצירות אמנות. הקורס יעסוק בסיפורים הקשורים באהבה (ארוס) במוות (תנטוס) ובגבורה ברובד הנרטיבי, הסמלי והוויזואלי. הקורס יסקור את המטאפורות, הסמלים והארכיטיפים המופיעים באמנות, החל מהאמנות היוונית האנתרופוצנטרית המשמשת השראה לכל תיאורי האדם בתרבות המערבית ועד לייצוגי המיתולוגיה באמנות פוסט מודרנית. בקורס יבחנו גם פרשנויות פסיכולוגיות לסיפורים הללו.

2700558 אורבניות: עיצוב העיר בקולנוע ובמדיה

4 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 18:00-14:30

סיגל בר-ניר

הקורס יעסוק בשתי יצירות מרכזיות של המערב במאה ה-20: העיר והקולנוע. בסוף המאה ה-19 העיר משתנה והופכת למושא מרכזי לדין ופעולה. הקולנוע מאיך מתחיל את דרכו בתקופה הזאת, ומתפתח להיות אחד התחומים המרכזיים בתרבות העממית והגבוהה. הקורס יעסוק בשאלת היחסים ההדדיים שנוצרו בין התחומים הללו: מדוע המרחב העירוני הופך למצע ולחמור גלם בקולנוע? וכיצד המבט הקולנועי הופך לנקודת מוצא להתבוננות על העיר ולתכנונה? וכיצד מתוך יחסי הגומלין האלה נוצרת ומדומיינת העיר? הקורס ידון בעיצוב העיר בז'נרים שונים של הקולנוע והמדיה החדשה ובאסכולות השונות של תכנון אורבני.

1501002 סדנה בכתיבה יוצרת

4 ש"ס, 2 נ"ז

יום א' 18:00-14:30

ד"ר עודד מנדה לוי

"לכתוב: לנסות בקפדנות לשמר משהו, לעשות שישרוד משהו: לקרוע כמה פתותים מדויקים מן הריק שמתרוקן, להותיר, אי שם, איזשהו תלם, איזשהו עקב, איזשהו אות או כמה סימנים"

(ז'ורז' פרק, חלל וכו': מבחר מרחבים, [1974] 1998).

במפגשי הקורס נכיר, נשוב ונכיר, בערך של הכתיבה ובכתיבה כערך. ננסה באופן עקבי ובלתי מתפשר להאזין לעצמנו ביושר, בכנות. נתבונן ושוב נתבונן בזולתנו, בסביבה, בדרך שבה אנחנו רגילים לתפוס את העולם. נשחרר אי אילו בריחים זעירים שבתוכנו, נתרגל התייחסות 'אחרת' למוכר ולידוע, נערער על האמונות המוצקות שלנו, נראה בהם נקודת מוצא לפליאה, לקסם שבגילוי.

את הכוחות המחודשים שאולי נגלה בעצמנו ננסה ליצוק לכלים של צורה, מבנה ותשתית של לשון. נבנה את ה"קול" של היצירה, נשרטט דמויות ומצבים שיספקו איזו מלאות או תלת-ממדיות, נכיר במוסיקליות של השפה, בערך של הריתמוס, בצורות השונות לעורר רגש ולהנכיח אותנו בלשון. נקרא סיפורים וקטעים ספרותיים, נלמד מהם, ננהל איתם דיאלוג, נופרה מהם ונפרה זה את זה. כל העת נעסוק במפגשים. במפגשים עם טקסטים, עם שפות, עם הלשון, עם זיכרון, עם העולם. נשוב ונזכיר לעצמו שהטקסט הספרותי הוא צורה אומנותית. נכיר בערך המוחלט של יסודות פואטיים: מי מספר את הסיפור? מהי נקודת המבט שלו? איך הוא מספר? באיזה סדר? מהי מערכת הזמנים? מה המקום של הממד הלשוני בסיפור? מהו הסיפור, בעצם? איך יוצרים הזדהות או הסתייגות? מהי משמעות של טקסט ספרותי? איך יוצרים אותה? במהלך המפגשים נבחן מבוחר מהנושאים העקרוניים הללו, נתקרב אל הדברים בעזרת תרגילים ספרותיים שישכללו את ההתבוננות ואת הביטוי, נכתוב ושוב נכתוב, נקרא לעצמנו ולזולתנו ונביע את עצמנו. המפגש בין מילה, מבנה וצורה של טקסט לבין נושאים ועקרונות ביצירה ובאומנות שלכם עשוי להצמיח כיווני מחשבה, יצירה ותגבור

הדדי שכדאי לבדוק ולהכיר. נציב מטרה: לכתוב. אנחה ואלווה אתכם לאורך המפגשים, בתקווה שנשמח במעשה הכתיבה.
בשל אופיו של הקורס מספר המקומות מוגבל. אנא, הירשמו אלה מביניכם המעוניינים מאוד להתנסות בכתיבה. הדבר דורש רצינות, מחויבות, התמסרות, תרגול רצוף לאורך הסמסטר ויכולת לקבל ביקורת ותגובה.

2700631 מהי אמנות ומהי אמנות עכשווית?

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 16:30-18:00

ד"ר חיים דעואל לוסקי

כחלק מהשיטה שלי הטוענת כי החל מראשית המאה העשרים האמנות מובילה את המחשבה הפילוסופית ומעניקה לפילוסופים אתגרים המעוררים אותם משנתם הדוגמטית, נעסוק בקורס באמנות הפוסט מודרנית, ונראה כי המגמה נמשכת עד היום. בעוד הפילוסופיה עשתה את מה שמכונה "המפנה התיאולוגי" וחזרה לשמרנות, והיא מסתגרת בפני העולם, הרי שהאמנות ממשיכה לפרוץ דרכים חדשות כשהיא נפתחת יותר ויותר למציאות, וכל שכן אינה בורחת מהתמודדות עם הבעיות הפוליטיות, הג'נדריות, הכלכליות והסביבתיות. בקורס נעסוק באמנים עכשוויים, נכיר את עבודותיהם דרך התבוננות וניתוח עבודות, אך גם דרך הטקסטים הנכתבים על האמנות. נחשוף את הדרכים ואת האמנים המציגים רעיונות חדשים המאתגרים שוב ושוב את המחשבה.

1700651 קלאסיקה מאוירת לילדים

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 16:30-18:00

אורנה גרנות

במהלך הקורס נבחן מגוון ספרי ילדים מאוירים ונסקור את התפתחותו של הספר המאויר לילדים מן המאה ה-19 ועד ל'פיקצ'רבוק' של ימינו. מטרת הקורס היא למקד את תשומת הלב והמבט אל האיור כפרשנות חזותית לטקסט מילולי בכלל, ואל הספר המאויר לילדים כסוגה ייחודית בפרט. ההתבוננות ההיסטורית-תרבותית על הפן החזותי של הספר המאויר תיעשה תוך מתן דגש לתרומתם הייחודית של האיור והמאיירים אל התהוותן של היצירות הקלאסיות לילדים. יצירות לדוגמא: יהושע, הפרוע, פו הדוב, פיטר ראביט והקוסם מארץ עוץ. מאיירים לדוגמא: וולטר קריין, רנדולף קלדקוט, מוריס סנדק וטומי אונגרר.

1700655 על ודאות, אמת ואמונה

3 ש"ס, שיעור + תרגיל, 1 נ"ז

יום א' 16:30-19:30

ד"ר מיכאל אברהם

הקורס יעסוק בשאלת האמת והוודאות, ויחסן של אלו לאמונה באלוהים. נתחיל מדיון בוודאות ובדרכים להשגתה בכלל, נעסוק ברציונליות ובהוכחות (במדע, במתמטיקה ובכלל). נדבר על מעמדו של הניסיון בלמידה שלנו, ועל קריטריון ההינתנות להפרכה של פופר. נדון במחלוקת הפילוסופית בין אמפיריציזם ורציונליזם. נבחן את הויכוח אודות המודרניזם והפוסט מודרניזם. לאחר מכן נעסוק בהצדקות האפשריות לאמונה באלוהים ולמחויבות למצוותיו. נבחן את השאלה האם אמונה היא חווייה, האם היא רגש או שכל, האם היא מצדיקה סתירות לוגיות ואחרות, האם היא סובייקטיבית ועוד. הקורס יהיה בעל אופי פחות פרונטלי, ויעסוק יותר בדיון ועיון משותף בנושאים השונים. יש חובת נוכחות (80% לפחות).

בנוסף להרצאות יתקיים תרגול (שעה שבועית). התרגול הוא רשות, ונוכחות מלאה בו (80% לפחות) יחד עם ביצוע המטלות פוטרת מבחינת הסיום.

מטרתו של התרגול היא כפולה : לתת מבט נוסף , ולפעמים אחר , על נושאי הלימוד . בנוסף , בתרגול נעסוק בקריאת מקורות תורניים שעוסקים בנושאים דומים , כדי לערוך היכרות עם המקורות ולא רק עם הנושאים .

1700645 החיים בזבל: על פסולת, זבל ומיחזור

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 16:30-18:00

ד"ר גיא שטיבל

ממרומי הר של קרמיקה במרכזה של רומא נרד לצינורות ביוב תת קרקעיים , נעבור מבעד לשער האשפות בירושלים , עבור בשרידים של ארוחת קודש ומנחות במדבר יהודה , כלים טהורים מגללי בעלי חיים , החיפושיות , כדור הזבל הגדול בעולם ועד למהפכה התעשייתית ולתל חיריה . הקורס יעסוק בנושאים הנקשרים לעולם הפסולת , הזבל והמיחזור . במהלך הקורס נפרוס את ההיבטים התרבותיים , החברתיים , והפולחניים הנקשרים בזבל כפי שהם מיוצגים לאורך ההיסטוריה .

1700649 תרבות ההיפ הופ כטקסט פוליטי

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 16:30-18:00

נירית בן-ארי

מטרת קורס זה היא להבין ולהכיר את תרבות ההיפ הופ בתוך ההקשר הפוליטי , היסטורי , ותרבותי שבו נוצרה , התפתחה , התמסחרה , הפכה למוצר צריכה , ונדדה לרחבי העולם . הקורס יתמקד בשלושה תחומי לימוד : ראשית , הקשר שבין פוליטיקה ותרבות , שנית , תיאורים ביקורתיות של תרבות פופולארית , ושלישית , מחקרים עכשוויים על מקומן של מסורות אפריקאיות בתרבות האמריקאית . בקורס נעסוק בתרבות ההיפ הופ על ארבעת האלמנטים המרכיבים אותה : ראפ (דיבור בחריזה על רקע מוזיקה) , DJ (יצירת ביטים מוזיקליים חדשים מביטים קיימים) , ברייקדאנס (סגנון ריקוד) , וגרפיטי . בני נוער שחורים והיספאנים ברובע הברונקס בניו יורק בתחילת שנות השבעים היו הדומיננטיים ביצירת תרבות זו , שמשלבת בתוכה מסורות אוראליות וחזותיות שמקורן באפריקה , באיים הקריביים , ובתרבות האפריקאית-אמריקאית . תרבות ההיפ הופ השתנתה , אך מאפייניה המוקדמים עדיין קיימים בה , ואותם נחשוף כשם שארכיאולוג חושף שכבות , בעזרת קריאה קרובה וביקורתית של טקסטים ושל חומרים חזותיים כגון מילות שירים , וידאו-קליפים , וסרטי תעודה .

1700636 כוכבים נופלים: קולנוע יידיש בין מזרח ומערב

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 16:30-18:00

אביב לבנת

הסרט היהודי דובר היידיש צמח אל תוך משב הרוח המודרני שטלטל את החברה היהודית בעשורים הראשונים של המאה העשרים ובמידה רבה ניתן לראותו כמשקף טלטלה חברתית , נפשית ורוחנית זו . הנושאים והמוטיבים שעולים מהסרטים עצמם , כ-150 במספר , עוסקים בין השאר בשבר של מוסד הקהילה והמשפחה היהודית בעידן של הגירה מסיבית , עיר ומודרניזציה , המתח בין המקצועות היהודיים לכלכליים כמו החזן וזמר האופרה , נושאים של פוליטיקה וזהות יהודית , מגדר , דת , דיבוקים ומיסטיקה – הכל בסימן המתחים שבין המסורת למודרנה .

אוצר קולנועי חזותי זה מאפשר הצצה נדירה אל המרחב היהודי על פני שלושה עשורים דינמיים ודרמטיים שעברו לע הקיבוץ היהודי – ימים מלאי הבטחה אל מול המסגרות והאפשרויות החדשות ועם זאת משקפים את המצוקות בנות הזמן ומטרימים את השבר הגדול העתידי להתרחש .

לאחר המלחמה לסרט היהודי לא היו קהלים וגם לא יוצרים שהיה להם הכח הנפשי להמשיך וליצור . כוכבי הקולנוע היידי , אלה מהם ששרדו היו כוכבים נופלים ובמידה רבה ביטאו את

מסלול הקולנוע היידי שהיה מהיר ומבריק בעלייתו ובנפילתו. במהלך הקורס נבחן את שיתופי הפעולה האמנותיים בהפקות הקולנועיות במרחב הפולני הרוסי והאמריקאי, בין אנשי קולנוע מקומיים ליהודים כמו גם אופני ההתקבלות של הסרטים בקרב הקהל היהודי והכללי. כמו כן הקורס יבקש לבחון היבטים משווים בין הקולנוע היידי לקולנוע הכללי על זרמיו האוונגרדיים והמיינסטרים כמו גם תרומת היוצר היידי למפעל ההוליוודי.

1700623 ישראל לפני ישראל: אמנות עד 1948

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 18:30-20:00

יגאל צלמונה

הקורס יציג את תולדות האמנות המודרנית בישראל מאז ראשית המאה העשרים ועד להקמת המדינה. האמנות תוצג גם בהקשר היסטורי ופוליטי. השיעורים הראשונים יעסקו באופן שבו הייתה תחילתה של האמנות בישראל, ובעיקר פעולת בית המדרש לאמנות "בצלאל", חלק מן הפרויקט הציוני הכללי מצד אחד וחלק מתפיסת העולם האירופית ביחס ללאומיות ולמזרח מצד שני. לקראת סוף הסמסטר נעסוק באופן שבו החלה האמנות בישראל להתרכז בנוסחי יצירה שנשענו על תפיסות מודרניסטיות ובינלאומיות. בין לבין נעסוק באופן שבו נעשתה היצירה האמנותית לאמצעי מרכזי של מימוש משימות תרבותיות וקיומיות כ"שליטת הגלות", "שיקום הגוף היהודי" או "בריאת תרבות ילידית". במהלך הקורס ידונו המתחים שהתגלו במציאות התרבותית ב"שנות הישוב" בנוגע לשאלות כמו: יהדות או ארצישראליות, מזרח או מערב, סוציאליזם או בורגנות, אמנות בשירות הבניית אומה או ככלי לביטוי הפרטי והאישי.

הנחת היסוד של הקורס היא שחלק מן השאלות שעלו במהלך השנים הללו שמורות כמן גנים תרבותיים בזיכרון הקולקטיבי והן עולות וצפות גם ביצירה המאוחרת בארץ. לכן יובאו בכל שיעור דוגמאות מן האמנות הישראלית העכשווית כדי להעשיר את הדין.

2700644 החוף והים – מבטים על המפגש בין טבע ועיר

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 18:30-20:00

סיגל בר-ניר

במרחבי כדור הארץ חופי הים הם מהאתרים היותר נחשקים, מעניינים מורכבים ומעוררי קונפליקטים. ניתן לראות זאת על פי כמות האנשים המבקרים בהם, בתי המלון שנבנית עליהם, האזכורים שלהם ביצירות אמנות, בכתבות במדורי הנדל"ן ובתקדימים משפטיים. השיעור יעסוק בקונפליקטים שנוצרים ומשתקפים במפגש בין עיר לים, ובחוף המהווה להם סף. שכן הים הוא המרחב הטבעי היחיד הנגיש באופן יומיומי לתושבי הערים, ואילו העיר היא ה"מוצר ידי אדם" הגדול בעולם.

ההיסטוריה של העיר המודרנית היא סיפור התרחקותו של האדם האורבאני מן הטבע לתוך מסגרת חיים מתוכננת מעשה ידי אדם. במפגש בין עיר לים מתחדדת מערכת הקונפליקטים של נושאי הסביבה: ההיבט האקולוגי של הפגיעה בים (באמצעות בנייה, הפניית שפכים וכדו') כמו גם ההתגוננות ממנו; ההיבט של צדק חברתי, שכן הים הוא מרחב ציבורי מובהק אך גם משאב נדל"ני נכסף.

בשיעור נבקש ללמוד את המפגש הזה ואת משמעותו בתרבות באמצעות קריאה בטקסטים פואטיים ועיוניים, כמו גם בייצוגים ויזואליים: תצלומים, סרטים, מפות וארכיטקטורות.

266 זכויות יוצרים

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום ד' 17:30-19:00

עו"ד אייל פרייס

מטרת הקורס להקנות מושגים ועקרונות בדיני זכויות יוצרים ומדגמים ביצירות אמנות, יצירות אדריכליות, תצלומים, עיצובים גרפיים, עיצובים קראמיים, צורפות ועיצובים תעשייתיים. יסקרו זכויות ביצירות מיוחדות ותידון השאלה מהי העתקה אסורה ומותרת של

יצירה (למשל בהקשר פרודיה). תנוחת זכות האמן למנוע מאחרים לערוך שינויים ביצירה. עוד ידון: מסחור זכויות והגנה בארצות זרות על זכות יוצרים, ומדגם של יוצרים ישראלים.

שנים ג'-ה'
קורסי בחירה מתקדמים

סמטר ב'

2700641 אוריינטליזם טרום-ישראלי בצילום המקומי

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 12:00-10:30

דור גז

הקורס יבחן את ההקשר התרבותי והאידיאולוגי שבו נעשו תצלומים בסגנון אוריינטליסטי ב"ארץ-ישראל" בעשורים הראשונים של המאה העשרים, בזמן שבו בני העליות הראשונות עסקו בגיבוש דימויים העצמי כחלק מתהליך כינון זהותם הלאומית. במהלך הקורס תודגש האיקונוגרפיה הצילומית המשותפת לעבודותיהם של צלמים יהודים שפעלו באזור במחצית הראשונה של המאה העשרים דוגמת אפרים משה ליליין, אברהם סוסקין וצדוק בסן. באופן זה תודגש הזיקה של תצלומים אלו למגמה היסטוריוגרפית ציונית רחבה של התייחסות למונח "המזרח" באמנות יהודית מאותן השנים. כמו כן, ייבחן המושג "אוריינטליזם" כמונח ביקורתי לניתוח יחסי "מזרח" ו"מערב", לאור השיח הפוסט קולוניאלי.

2700653 הפילוסופיה של המאה ה-21: מהי מחשבה אחרי הפוסט מודרניזם?

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 12:00-10:30

ד"ר חיים דעואל לוסקי

מה מבטיח את ייחודיותה של פילוסופיה חדשה והופך אותה לשונה מפילוסופיה שקדמה לה? מה מאפשר לנו עכשיו, אחרי שהעשור הראשון במאה ה-21 עבר, לומר כי יש פילוסופיה חדשה, מחשבה אחרת מהמחשבה הפוסט מודרנית? מהם העקרונות המושגיים הנחשפים בפילוסופיה החדשה? האם המחשבה המודרנית, שהתאפיינה במאבק של הטרנסצנדנטליזם כנגד האימננטיות, התכלית כנגד חוסר התכלית (ובמילים אחרות – מאבק מטריאליסטי כנגד האידיאליזם הקיצוני) מתהפך עתה במאה ה-21? באמצעות המחשבה העכשווית (זו של המאה ה-21) נבקש ללמוד הן על המודרניות והן על הפוסט מודרניות, על 'מחשבת פני השטח' דרך המפנה התיאולוגי שהתפתח כבר בשלהי שנות השמונים של המאה הקודמת, ומעמיד מראה הפוכה בפניה של הפילוסופיה: הפילוסופים של המפנה התיאולוגי מציבים עמדה ביקורתית ביחס לפוסט מודרניזם, ומנסחים עמדה אתית ביחס למציאות, מחויבות להחזיר את הסובייקט כ'מקור' ואת ההגיון כבסיס לכתיבה ולדין, את השפה הפשוטה, ובעצם, חזרה לצורה מסוימת של פרה-מודרניות. על פי היגיון זה, אם הפילוסופיה הפוסט מודרנית נתפשה כמחשבה 'קיצונית', הרי שהאפשרות החדשה תהיה לחפש מקום קיצוני יותר – המקום של האחדות – סובייקט ואובייקט, ושל האימננטיות במחשבה – אדם, עולם ואלוהים המבקשים לעמוד במקום האחד של חווית המחשבה כחוויה טוטאלית. הבנה זו היא הביטוי לכך שהחוויה ניצבת מחדש כראשונית, בעבור עצמה, ודורשת מאיתנו להתייחס אל בלעדיותה, אל כך שהיא אינה בת השוואה. חוסר יכולתנו לחשוב מחוץ לאירועים החושבים אותנו, והבנת מצבה הפרדוקסלי של השפה, יוצרים מצב חדש המתאפיין בגילוי ההיצב העכשווי, פילוסופיה פוסט-קונטמיננטאלית הממשיכה את הצורך בהתגברות על מטאפיזיקה על ידי שחרור המחשבה ממה שנכפה עליהם מבחוץ, מכל תכתיב טרנסצנדנטי, כאירוע תיאולוגי ולא אונטולוגי (היידגר): מצב מחשבתי בו שאלת החסד קודמת לשאלת קיום האל, חקר המצב היקומי הפשוט כאירוע המרכזי של המחשבה. אך מה הוא בדיוק החסד האימננטי, וכיצד הפילוסופיה החדשה מבקשת להחדיר אותו אל החיים, אל המציאות?

2700643 צעדים ראשונים בפיזיקה קוונטית

2 ש"ס, 1 נ"ז

א' 12:00-10:30

ד"ר בעז תמיר

הפיזיקה הקוונטית מהווה מהפיכה בתפיסות העולם המדעיות על רקע הפיזיקה הקלאסית של תחילת המאה העשרים. היא מגדירה מחדש את האונטולוגיה של הטבע, את היחסים בין המדען לטבע ואת תפקידה של התורה המדעית בכלל. לפיזיקה הקוונטית הצלחה אדירה בניבוי ובהסבר המדעי, ואולם הויכוחים הפילוסופיים סביב טענותיה עדיין מתנהלים. הקורס יעסוק במושגים בסיסיים כמו סופרפוזיציה קוונטית, מדידה קוונטית, דואליות חלקיק גל, עקרון אי הוודאות, יחסי צופה אובייקט, שיזור של חלקיקים, דה-קוהרנס, עיקרון ההתאמה ועוד. כמו כן יוצגו בקורס מספר יישומים מודרניים של הפיזיקה הקוונטית בתחום האינפורמציה והחישוב כמו טלפורטציה קוונטית, הצפנה קוונטית, חישוב קוונטי ועוד.

2700650 העיר קהיר: היסטוריה של אמנות

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 12:00-10:30

ד"ר חוסני אלח'טיב שחאדה

העיר קהיר נחשבת לבירת התרבות והאמנות הערבית של ימינו. בקורס זה נלמד על התפתחותה של העיר, שבמידה רבה משקפת גם את התפתחותה של תרבות האסלאם מראשיתה ועד ימינו. נדון בביטויים האמנותיים החזותיים אשר עיר זו מספקת לנו לאורך התקופות וזאת בהקשר התרבותי הרחב: הדתי, הפוליטי והחברתי. אנו נתייחס גם לביטוייה של עיר זו באמצעים אמנותיים בני זמננו, בציור, בספרות, בשירה ובקולנוע.

2700642 הישראלי בראי הקומיקס

4 ש"ס, 2 נ"ז

יום א', 14:00-10:30

ד"ר בן ברוך בליך, צחי פרבר

מטרת הקורס להציג את האופן בו נתפסת ההווה הישראלית על גווניה הרבים באמצעות הקומיקס. הקומיקס הישראלי שנוצר טרם הקמת המדינה ועד לימנו אלה, דומה בתמהיל התכנים שלו לקומיקס הכללי בשקפו את ערכי החברה ותכניה מכל זווית אפשרית: עם במצור, צבא ובטחון, סטריאוטיפים חברתיים, ועד למקומו של הפרט בהווה הישראלית. במהלך השיעור יוצגו סדרות קומיקס שפורסמו בירחונים לילדים, בעיתונים יומיים ובספרים (הנובלה הגראפית). במקביל לכך נארח בשיעור ציירי קומיקס ממגזרים רבים – קומיקאים ידועים, אך גם כאלה הנמנים על החברה החרדית.

1700633 שירת תל אביב

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א', 14:00-12:30

ד"ר עודד מנדה לוי

במהלך מאה שנות קיומה של תל אביב התפתחה מסורת מפוארת בייצוג העיר. ההתייחסויות השיריות המשקפות מציאות פיסית וחברתית אך גם עולמות נפשיים-אישיים מייצרות דרמה ספרותית גדולה, המהווה, כשלעצמה, פרספקטיבה מרכזית בהיסטוריוגרפיה של השירה העברית והישראלית. המסורת השירית החלה להיווצר בשנות ה-20 של המאה ה-20 במסגרתה מתקיים דיאלוג מתמיד, ישיר ועקיף, בין משוררים ודורות של שירה. לאחר מבוא היסטורי-תרבותי אודות העיר תל אביב, נעסוק בתחנות שירה מרכזיות המשקפות את האבולוציה האידיאית, פוליטית, פואטית וסגנונית בייצוג העיר. נקרא, בין היתר, שירים וחטיבות שירה מאת: שמעוןביץ, רחל, טמקין, ראב, שטיינברג, למדן, אצ"ג, קרני, שלונסקי, בת-מרים, גולדברג, אלתרמן, ישורון, זך, אבידן וויזלטיר.

1800113 קולנוע, וידאו ומדיה חדשה: היסטוריה, תיאוריה וביטויים בתרבות העכשווית

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 14:00-12:30

רונן לייבמן

למרות שמצלמת הוידאו הביתית הראשונה פותחה רק באמצע שנות השישים, ההיסטוריה של הוידאו ארט התרחבה ואת שורשיה ניתן למצוא כבר בעבודות הקולנוע הניסיוניות של שנות העשרים והשלושים. מאידך, בשנים האחרונות הפך הוידאו התיעודי לחלק בלתי נפרד משדה האמנות העכשווית והוידאו ארט בפרט. מטרת הקורס היא למפות ולהכיר את התהליך אותו עבר הוידאו ככלי וכתוכן בשדה האמנות החל משנות החמישים ועד היום. מאז הופעתו שימש הוידאו כתחום השואב ומנהל דיאלוג עם תחומי יצירה שונים כגון קולנוע, פיסול, טלוויזיה, פרפורמנס ועוד. אופיו ההיברידי של הוידאו איפשר לו לשמור על נוכחותם של תחומים אלה במקביל ולהתפתח עימם.

2700658 וידאו-ארט כעשייה פוליטית

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 14:00-12:30

ד"ר יצחק בנימיני

בקורס נבחן עבודות וידאו, במיוחד של יוצרים ישראלים, ונבחן כיצד הם מקיימים שיח ושיח עם הסיטואציה הפוליטית בישראל, תוך שהם מהווים למעשה אירוע פוליטי בזכות עצמו. כך למשל בעבודות העכשוויות של אורי צייג, דורון סלומנס, בועז ארד, מיכל רובנר, מעין אמיר, סיגלית לנדאו ויעל ברתנא. עבודתה של ברתנא המציגה הקמה של התנחלות ישראלית מסוג "חומה ומגדל" בוורשה הנה דוגמה מופתית לכך. נבחן את העבודות הללו ואת משמעותן התרבותית לאור התיאוריות של ביקורת האמנות בשיח הפוסטמודרני והפסיכואנליטי.

1700519 עיונים בתורת רבי נחמן מברסלב

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 14:00-12:30

ד"ר נדין שנקר

ניתוח טקסטים מ"ליקוטי מוהר"ן" ומה"מעשיות" כגון: מבוא, סוד המחלוקת, הזיכרון, תורת הזמן והחלל, מידת השתיקה, שילוח הקן, סוד הניגון, בת המלך, שבע הקבצנים, הלב והמעין ועוד.

2600811 תיאוריות של לבוש

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 14:00-12:30

ד"ר מיכל פופובסקי

כלכלת-לבוש, פוליטיקת-לבוש, התנהגויות של לבוש, הן חלק בלתי נפרד של יחסי סובייקט וחברה. הקורס מנתח בהקשר זה מושגי תשתית: מהו 'לבוש' ולשם מה 'מתלבשים' ו'מלבישים'? חומר הלימוד כולל במקביל הכרה של מבעים שונים של אופנה (כולל קולנוע ופרסום) וטקסטים של תיאורטיקנים שעבודתם רלוונטית לתחום זה.

2700632 דומה ולא דומה: חלל מורפולוגי בעיצוב ובאמנות

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 14:00-12:30

יז'י מיכלוביץ'

אחת הטענות המרכזיות בדיון על אמנות בתקופה מודרנית נוסחה ע"י וולטר בנימין כאובדן של "הילה" או "יחידאיות" של עבודת אמנות כתוצאה מפיתוח מואץ של אמצעי שעתוק, החל באמצעים שבנימין הכירם, כגון ליטוגרפיה, קולנוע וכ"ד, עד לשעתוק דיגיטלי של העידן הנוכחי. טענה זו תשמש כנקודת מוצא לדיון במספר סוגיות באמנות ועיצוב של המאה ה-20 (וגם לפני כן) במונחים של היחסים הדינמיים שבין "מקור" מצד אחת, ו"העתק" (או שעתוק) מצד שני.

הדיון ייפתח בבירור של המושג "חלל מורפולוגי", כלומר סך הכל הגרסאות האפשריות של אובייקט או דימוי נתון. בהשאלה מתחום ביולוגיה אבולוציונית שם חלל מורפולוגי מסמן פריסה של הצורות השונות שאורגניזם מסוים יכול ללבוש, המושג של חלל מורפולוגי ייושם על אובייקטים ודימויים מעוצבים ועבודות אמנות. לשם כך ייעשה בירור מקדמים של שניים מהמונחים המרכזיים באסתטיקה של המאה שעברה, דהיינו גריד (grid) וסדרה. תוך כדי כך, נראה כיצד הגריד והסדרה הפכו הן כעקרונות המארגנים של עיצוב ואמנות והן כנושאים עצמאיים בשני התחומים.

הדיון הראשון בחלל מורפולוגי ייסוב סביב יצירותיהם של שני ציירים – הירונימוס בוש ורובנס – אותן ננתח כמערך צורני וחזותי אינסופי: גוף כחיבור בין אורגני ל"מכני" במקרה של בוש, וגוף כסך הכל של תנוחות וזוויות ראייה במקרה של רובנס. תוך כדי כך נדון גם בשינויים שחלו ברישום כמעבר מרישום של קו אחד של דימוי אחד אל רישום סקיזה שבו מתוארות האפשרויות השונות של אותו הדימוי (הרישום המפורסם של ליאונרדו דה-ווינצ'י של סוס הנעמד על רגליו האחוריות). דיון זה יוביל אותנו לדיון ברישום של מעצבים שבו הרעיון הראשוני מיוצג כפריסה של האפשרויות השונות של אותו דימוי או אובייקט. חלק זה של הדיון בחלל מורפולוגי יסתיים בניסוח של תהליך עיצובי כ"טיול" בחלל האפשרויות השונות של האובייקט או הדימוי המעוצב, וכן תיאור של תהליך עיצוב במונחים של בחירה במקום של "יצירה" או אף "בריאה".

בין יתר הנושאים בהם נדון בשיעור יהיו אובייקטים ודימויים חסרי צורה מוגדרת ותפקידם בעיצוב ובאמנות; אובייקטים ודימויים "אוניברסאליים", כלומר המכילים בתוכם את סך הכל האפשרויות השונות של עצמם; משמעות ה"מקוריות" לעומת "העתקה" ועוד.

2700646 על תמונות ואמנים: שלושה מודלים לפענוח ופרשנות

2 ש"ס, 1 נ"ז

א' 16:00-14:30

ד"ר מיכל פופובסקי

מטרת הקורס הינה להציג שלושה מודלים לפענוח עבודות בשדות הייצוגים החזותיים ולפרשנותן. על בסיס קריאה בטקסטים של פרויד, פנובסקי ולאקאן יוצגו בקורס זה, שלוש גישות העוסקות בחקר הסימנים בשדות הייצוגים החזותיים השונים. שלוש גישות אלה יוצגו כשלוש עמדות תיאורטיות שונות דרכן נלמד שיטות איתור, איסוף, ניתוח ופרשנות סימנים חזותיים. בהקשר זה נתמקד בשיח הפסיכואנליטי של פרויד כפי שהוא נוסח בתחילת המאה העשרים, נמשיך בשיח של לאקאן המסתמך על השיח הפרוידיאני ועל עמדות הפענוח והפרשנות שלו אך החורג ממנו, ונסיים בשיח של פנובסקי ובקשריו לשיח הסמינטי, כפי שהוא בא לידי ביטוי במערב במחצית השנייה של המאה ה-20. כך, תוך כדי עימות שלושת הגישות עם תיאוריות העוסקות בביקורת התרבות במאה ה-20, נוביל מעמדה של פענוח לעמדה של פרשנות.

2700656 אמנות ותרבות באסלאם בימי הביניים

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 16:00-14:30

ד"ר חוסני אלח'טיב שחאדה

בקורס זה, נפרוש בפני הסטודנטים מגוון רחב של היצירה האמנותית האסלאמית בתחומים שונים, כגון: ארכיטקטורה חילונית ודתית, אמנות זעירה, ציור וקליגרפיה; כמו כן, נדון בתחום כתבי-היד המעוטרים המכילים מיניאטורות מימי הביניים, תוך דגש על הקשר בין טקסט לציור; נושאים אמנותיים אלו מיועדים להקנות לסטודנטים אספקט נוסף להבנת התרבות האסלאמית החומרית על מכלול ענפיה, תוך דגש על ללימודי תקופות היסטוריות שונות של שלטון האסלאם. הדבר יכול לספק ראייה חדשה בתחום תרבות האסלאם ודרכי השימוש בהעברת ידע תרבותי ואידיאולוגי.

1700618 אדריכלות ועיצוב במאה ה-20: היבטים תיאורטיים

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 14:30-16:00

זיוה שטרנהל

הקורס יעסוק בהגדרה חדשה של האדריכלות והעיצוב במאה ה-20. במהלך הסמסטר נחשוף את השורשים ההיסטוריים של התנועה המודרנית ונבחן את המיתוסים שנקשרו הן למהפכה שהתחוללה בתחילת המאה והן לריאקציה לעקרונותיה שאיפיינה את מחציתה השנייה. ניתוח הרעיונות שגיבשו אדריכלים מובילים כמו לה קורבוזיה, גרופיוס ומיס ומוסדות כמו הוורקבונד והבאוהאוס, יגלה עולם אינטלקטואלי מורכב ורב סתירות. בתוך כך יתברר שמאחורי קופסאות הבטון וגורדי השחקים הסתתרו רעיונות רוחניים שהשפעתם המתמשכת ניכרת גם בתחילת האמה ה-21.

2700651 המהלך הסוציו-פואטי: אמנות וידאו עכשווית מהמזרח התיכון

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 14:30-16:00

דור גז

טכנולוגיית הוידאו, ככזו המייצרת אשליה ש לתנועה ב אמצעות רצף של דימויים סטטיים, אפשרה אופן התבוננות חדש באמנות, ככזו המנהלת יחס 'ישיר' עם המציאות דרך תיווך אופטי. למעשה, המצאת הדימוי הנע מהווה מוקד לחשיבה אסתטית חדשה מאז שנות השלושים, כאשר התנועה הסוריאליסטית החלה לייצר 'קולנוע ניסיוני' בכדי לבחון את תיאורם של החלל והזמן דרך עין העדשה. עם המצאת טכנולוגיית הוידאו בסוף שנות השישים הפך הוידאו לכלי זמין וזול יחסית ואמנים רבים, בעיקר אמריקאים, החלו לעשות בו שימוש נרחב.

המצלמה, כמכשיר שהומצא במערב, משמשת כיום ככלי אמנותי-ביקורתי משמעותי בידיהם של אמנים עכשוויים מרכזיים מאזור המזרח התיכון דוגמת: אקראם זעטרי (לבנון), ואליד ראד (לבנון), סולמז שאהבאזי (איראן), סולימן מנסור (פלסטין), קוקן ארגון (טורקיה) ורביע מרואה (מצרים). אמנים אלו בוחנים את הסירקולציה של הדימוי ביחס למציאות האזורית דרך בחינה איקונוגרפית של סריקות מארכיונים, דימויים מהאינטרנט, תצלומי עיתונות, תוכניות טלוויזיה ועוד. עבודותיהם משקפות את העידן הפוסט 'סעדי', את התמצאותם במחקר האוריינטליסטי העכשווי כצומת רב-סיטרי, כמו גם הכרות מעמיקה עם הגותם של חוקרי צילום ווידאו דוגמת מרשל מקלוהן, ולטר בנימין, סטנלי קאוול ורוזלינד קראוס. הכרות זו יצרה מגמה אותה ניתן להגדיר כ"מהלך סוציו-פואטי": ניסוחם של היבטים סוציולוגיים באופן שמחלף מהם מימד פואטי ואמנותי. מגמה זו, הכוללת גוף עבודות רחב ומגוון, מאופיין בזיקה אמנותית מורכבת לפרקטיקות סוציולוגיות, היסטוריות ואנתרופולוגיות.

2700652 יקומים מקבילים: עולם האמנות אחרי בית הספר

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 16:30-18:00

מירה לפידות

לוח השנה של עולם האמנות מנוקד באירועים וזירות קבועים ומחזוריים (ביאנלות, ירידים, פרסים, תערוכות גמר, מכירות פומביות ועוד). הקורס יעסוק בזירות ובאירועים אלה. ב"שחקנים" השונים שנוטלים בהם חלק (אמן, גלריה, מוזיאון, אספן, אוצר, מבקר ועוד) ובמפגשים שנוצרים ביניהם. דרך ניתוח מקרי מבחן יועלו שאלות עקרוניות ונקודות מבט שונות על עולם האמנות שמחוץ לאקדמיה. הקורס ילווה ברשימת קריאה והסטודנטים יתבקשו להכין פרוזנטציה קצרה לפי נושאי המפגשים.

2700660 סוגיות הלכתיות אקטואליות בעיניים מודרניות

3 ש"ס, 1 שיעור + לרגיל, 1 נ"ז

יום א' 19:30-16:30

ד"ר מיכאל אברהם

הקורס יעסוק בלימוד ועיון בסוגיות הלכתיות רלוונטיות לחיינו. דילמות באתיקה רפואית. דילמות בדיני נפשות. יחס ההלכה לגוי, לאישה, לחילוני ולאחר. סובלנות ופלורליזם בהלכה. קונפליקטים ופרדוקסים נורמטיביים בהלכה ובכלל. תפיסות של דיני הקניין ומושגי הבעלות כמקרי מבחן להבחנות בין הלכה, מוסר ומשפט. הלכה והמציאות המשתנה: על שינויים בהלכה. על ערך האוטונומיה והסמכות ההלכתית. הקורס יהיה בעל אופי פחות פרונטלי, ויעסוק יותר בדיון ועיון משותף בנושאים השונים. יש חובת נוכחות (80% לפחות).

בנוסף להרצאות יתקיים תרגול (שעה שבועית). התרגול הוא רשות, ונוכחות מלאה בו (80% לפחות) יחד עם ביצוע המטלות פוטרת מבחינת הסיום.

מטרתו של התרגול היא כפולה: לתת מבט נוסף, ולפעמים אחר, על נושאי הלימוד. בנוסף, בתרגול נעסוק בקריאת מקורות תורניים שעוסקים בנושאים דומים, כדי לערוך היכרות עם המקורות ולא רק עם הנושאים.

9401222 דת פולחן ומקומות קדושים

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 18:00-16:30

ד"ר דורון בר

במוקד הקורס יהיו שתי תופעות תרבותיות אשר השפעתן על המרחב והמקום גדולה – מחד גיסא המקום הקדוש והעלייה לרגל אליו ומאידך גיסא אתרי הנצחה וזיכרון. הקורס ידון בתופעות אלו מנקודת מבט היסטורית ועכשווית, תוך מתן דגש לבחינת השפעת תופעות אלו על המרחב. במהלך השיעורים וסיורי השטח שיערכו במהלך השנה ידונו נושאים הקשורים בהתפתחות המרחב המקודש ובדרך צמיחתם של אתרי הנצחה וזיכרון בהיסטוריה הרחוקה והקרובה יותר של מדינת ישראל. ירושלים וסביבותיה יהוו את המרחב העיקרי שבו יעסוק הקורס. העיר, המקודשת לבני שלושת הדתות המונותיאסטיות, תהווה לפיכך מעבדה חיה שבה יבחנו סוגיות הקורס.

2700659 תולדות העיצוב המודרני

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א', 18:00-16:30

ד"ר אורי ברטל

הקורס אינו מיועד לסטודנטים במחלקה לעיצוב תעשייתי

העיצוב מקיף אותנו בכל מקום בו אנו נמצאים, בכל פעולה שאנו עושים והוא בעל השפעה רבה על חיינו גם אם אנו מודעים לה או לא. העיצוב הינו צורה של תקשורת (לא-מילולית) בה אנו מוסרים מסר על זהותנו באמצעות האובייקטים המקיפים אותנו. לכן הוא לא רק משקף את החברה ורוח התקופה בה נוצר, אלא גם יוצר אידיאולוגיה חדשה המשפיעה על הדרך בה אנו תופסים את עצמנו ואת העולם סביבנו. ככזה הוא מכשיר כוחני בתרבות ובחברה. בשנים האחרונות הפך המושג "עיצוב" קשה יותר ויותר להגדרה, משום שהגבולות בינו לבין תחומים אסתטיים אחרים כמו ארכיטקטורה ואמנות היטשטשו. עם זאת, ברור כיום כי העיצוב אינו עוסק באסתטיקה בלבד, הוא בעל רבדים רבים - תרבותיים, כלכליים, חברתיים ותקשורתיים. הקורס יציע מבט רחב על היסודות השונים היוצרים את תרבות העיצוב במאה העשרים והעשרים ואחת ואת מקומה והשפעתה בחברה העכשווית.

2700654 אוכל למחשבה: מזון, תרבות ושאר ירקות

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 18:00-16:30

ד"ר שוש מרזל, ד"ר גיא שטיבל

מזון הוא אחד ההיבטים הבסיסיים ביותר בחיים וככזה משמש נקודת מבט חשובה על התרבות האנושית. הקורס יוקדש ללימוד המשמעויות התרבותיות של מזון ושל אכילה. מדוע למשל נחשבו לחם, יין ומלח כקדושים ובשר עשוי היה להיתפס כטמא. לבד מן המשמעויות הדתיות, נבחן את המשמעויות החברתיות של האכילה: כיצד מתיישבים לאכול? מי ישב בראש השולחן ומדוע? למה נוהגים היום אנשים לאכול בצלחות נפרדות אחרי אלפי שנים של שיתוף? נעמוד על הקשר בין נימוסי שולחן, מספר מנות האוכל ומעמד חברתי. לבסוף נתייחס לטכנולוגיות ייצור ולהיבטים הכלכליים הקשורים במזון.

2700601 פוסט מודרניזם: פוסט מורטם

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום א' 18:00-16:30

ד"ר גל ונטורה

הקורס יבחן בצורה ביקורתית את המונח "פוסט מודרניזם" על שני היבטיו: הן כמונח המגדיר תקופה, והן כדרך מחשבה אשר ננקטת ביחס לתרבות חזותית. לשם כך, חלקו הראשון של הקורס יתמקד בדיון נרחב במאפייני המודרניות, כפי שהם עולים מאמנות, תרבות, עירוניות, אופנה, כלכלה וצרכנות במחצית השנייה של המאה ה-19 בצרפת. לאחר מכן נדון בהרחבה באמצעות טקסטים ויצירות מהשדה החזותי במונחים מודרניזם, רה-מודרניזם, פוסט מודרניזם, פולי-מודרניות ומודרניות שניה, בחלקו השני של הקורס נתמקד בדיון בפוסט מודרניזם כעמדה סובייקטיבית הננקטת ביחס לתרבות, תוך ניתוח טקסטים שונים שנכתבו בהשפעת המרקסיזם. דיון זה יתמקד במונחים: טעם, שיפוט והביטוס, חרושת התרבות ואוונגרד, וילווה בניית תמות חזותיות הקשורות בסוגיות של ייצוג וסימולקרה, ציטוט, אוונגרד, קיטש וצרכנות. נסיים בניית יצירות אמנות המשקפות אידיאולוגיה (מגדרית, מינית, מעמדית, פוליטית, דתית וגזעית), תוך התמקדות באקו-תיאולוגיה, פמיניזם, דת ופוסט קולוניאליזם.

2700655 סדנה בכתיבה יוצרת: שירה, מסה, ביקורת

4 ש"ס, 2 נ"ז

יום א', 20:00-16:30

ד"ר דרור פימנטל

השירה, כותב המשורר הגרמני הגדול ריינר מריה רילקה, היא "אוושה על כלום", "בת רוח". שהרי השירה היא המדיום הלשוני המינורי ביותר: במקום תוכנות, מצלמות, תפאורה וצבעים, כל מה שצריך כד לכתוב שירה הוא דף ועט. אך עם זאת, האפקט שלה אדיר, שכן יש ביכולתה לייצר שורות אלמותיות שיחלקו בלבותינו לנצח. מתח עצום זה בין התוכן האלמותי מזה, לבין הצורה הפשוטה והעדינה מזה, חווה כל מי שאי פעם חטא בכתיבת שירה. זו בדיוק עבודת הישרה: להכיל את עודפות המשמעות בכלי השביר של השורה הקצוצה. בסדנה נתרגל את עבודת השירה, תוך כדי התוודעות לטכניקות כתיבה כמו משקל וחרוזה, אימאז' והרמז, ולצורות שיריות מצומצמות ורחבות, מסורתיות ומודרניות, מזרחיות ומערביות. כל זאת מתוך עיון בדוגמאות מופת מהשירה העברית ומשירת העולם. בסדנה תתורגלנה גם הצורות הספרותיות של המסה והביקורת, שהן בבחינת השירה של התיאוריה: הכתיבה המסאית והביקורתית אינה נדרשת לקיים את האפראט האקדמי של הציטוט וההערות, ובדומה לשירה, יש בה ממד יותר פיגורטיבי ואישי.

תיאוריה ביקורתית
2 ש"ס, 1 נ"ז
יום ד', 17:30-19:00
ד"ר רפאל זגורי אורלי

הקורס יבחן תחילה את שאלת התיאוריה הביקורתית, תוך שחזור היסטורי של השאלה הזו, החל מיריית הפתיחה שלה במחשבה הקנטיאנית. לאחר מכן, נבקש להעריך את הפוריות של הפילוסופיה הביקורתית הקנטיאנית, מבחינת המחשבות והדיונים שלנו כיום. גם לאחר מספר כה רב של תפוכות פוליטיות, אסתטיות, תרבותיות, וכו', נוכל להבחין בנוכחותה של התיאוריה הזו ובפרודוקטיביות שלה במחשבה העכשווית.

9401211 חיים על הקצה
2 ש"ס, 1 נ"ז
יום ד' 17:30-19:00
ד"ר רוני לב

מים, אויר וקרקה הם מקורות החיים שלנו. כדור הארץ מתחמם, מקורות המים מזדהמים והקרקה נכבשת על ידי כבישים, בניני ענק, מפעלי תעשייה והררי פסולת. מאז הופעת הספר "האביב הדומם" באמצע המאה הקודמת, הולכת וגוברת המודעות לעובדה שכולנו חיים על הקצה. לקברניטי החברה המודרנית ברור שיש למצוא דרכים מתאימות לחיות עם הסביבה, ולהשתמש במשאביה בצורה מושכלת וברת קיימא. התיקשורת זיהתה את הטרנד הירוק, ומשדרת בלי הפסק אינפורמציה בערוצים הכתובים והדיגיטלים. תהליכי ההרס עדיין אינם נעצרים אך יש התענינות, מחקר והרבה יזמים המחפשים כר להשקעה. אנרגיות חילופיות, חקלאות אורגנית, קיימות מקומית- אלה כבר לא מושגים של ירוקים הזויים אלא מופיעים על הבמה של כנסים בינלאומיים חשובים ובמשרדיהם של יועצים וכלכלנים. השאלה אם רק טרנד ירוק שיתחלף מחר בטרנד אחר, או שינוי מהותי הכרחי בכלכלה ובאורחות החיים? האם גם בארץ מתחיל להתחולל שינוי, או רק בצפון אירופה העשירה אפשר לקיים מערכות חיים המתחשבות בבריאות הסביבה ובדורות הבאים?

לאורך כל הקורס נתבונן על המציאות דרך משקפי המעצב: נתייחס לקונפליקט הקיים בין המעצב כמניע צרכנות לבין המעצב כאדם בעל חזון, המכיר בצורך הקיומי לשנות כיוון כדי להמשיך ולחיות על פני כדור הארץ.

נבחן בכלים מדעיים את הגורמים הפוגעים במקורות החיים, ומשמעויות הפגיעה. נכיר גישות והצעות אופרטיביות לתכנון, לניהול ולעיצוב בר קיימא. נחשוב ונדון איך להמשיך ליצור, לייצר ולחיות חיים מודרניים בלי ליפול מהקצה, תוך דגש על מעורבות אישית של כל אחד מאתנו.

באמצע הסימסטר נצא לסיור שבו נכיר יוזמות מקומיות שמקדמות קיימות בעיר. נחוה את הצורך בשילוב בין חזון, נחישות, שיתוף ציבור ומערכת עירונית תומכת.

לקורס מתלווה אתר המכיל מאגר מידע עשיר הגדל משנה לשנה.

נבחן בכלים מדעיים את הגורמים הפוגעים במקורות החיים, ומשמעויות הפגיעה. נכיר גישות והצעות אופרטיביות לתכנון, לניהול ולעיצוב בר קיימא. נחשוב ונדון איך להמשיך ליצור, לייצר ולחיות חיים מודרניים בלי ליפול מהקצה, תוך דגש על מעורבות אישית של כל אחד מאתנו.

באמצע הסימסטר נצא לסיור שבו נכיר יוזמות מקומיות שמקדמות קיימות בעיר. נחוה את הצורך בשילוב בין חזון, נחישות, שיתוף ציבור ומערכת עירונית תומכת.

לקורס מתלווה אתר המכיל מאגר מידע עשיר הגדל משנה לשנה.

2700505 יזמות עסקית

2 ש"ס, 1 נ"ז

יום ד' 17:30-19:00

ראובן בילסקי

הסטטיסטיקה מגלה כי אחוז גבוה מבין העסקים החדשים אינו מצליח לשרוד. נלמד שיטות וכללים אשר יעזור לכם להקים עסק חדש ולהצליח. הקורס יכלול רבים מהנושאים שצריך לדעת כדי להקים עסק עצמאי. הוא יוביל את הסטודנטים צעד אחר צעד בכל השלבים בדרך להקמת עסק מצליח. בין הנושאים שיילמדו: איך להחליט על המבנה והעיצוב הפנימי של העסק; איך לפתוח חשבון בנק, איזה חשבון ובאיזה תנאים; איך להחליט על סוג העסק; איך להחליט על המסגרת החוקית של העסק; אמנות המכירה של המוצר; ניהול עובדים ועוד.